

MARTIN KUČEK

Kam budeme smerovať

Začali sme rok predčasných volieb do Národnej rady SR. Všetky strany rozbehli svoje predvolebné agitácie. Za mnohými, ako potvrdzuje skúsenosť z predchádzajúcich volebných kampaní, sa skrývajú iné záujmy skupín a jednotlivcov, než ich verejnosti prezentujú. Účastníci protifašistického odboja s tým majú vlastné skúsenosti. Pripomínajú si, kto a ako sa o nich a osudy ich rodín zaujímal, kto sa im vo vláde a v parlamente snažil pomôcť podporiť ich požiadavky a kto bol voči nim ľahostajný alebo ich očividne prehladal.

Viacerí politici sa prezentujú ochotou stretávať sa a besedovať s ľuďmi. Menej hovoria o otvorenosti svojich zámerov a komu vlastne slúžia. Z ich rečí však cítiť, že ich opantala sila a vôňa moci a majetku. Choďme na takéto stretnutia a besedy a pýtajme sa na riešenie našich problémov. Kladme politikom a nádejným poslancom otázky, aj nepríjemné, a žiadajme od nich jednoznačné odpovede. Napríklad aj také, prečo prepisujú svoje zbohatlícke majetky na manželky, deti a príbuzných len preto, aby z nich nemuseli platiť dane a príslušné odvody. Prečo sa svojim voličom odmietajú zodpovedať za svoje rozhodnutia, aj keď vedia, že nie sú správne ani zodpovedné? Prečo sa v diskusiách na pôde parlamentu nesprávajú voči sebe navzájom ako slušní ľudia, predstavitelia ľudu, ale ako nevraživí protivníci?

V posledných rokoch vychádza mnoho kníh o zmene a vývoji sveta v budúcich rokoch. Podľa predpovedí mayského kalendára – a nielen podľa neho – niektorí hovoria o konci sveta. Žiaľ, aj niektorí novinári si poplietli koniec vývoja určitej etapy ľudskej civilizácie a spoločnosti s koncom sveta a kreslia vízie neskonalých katastrof. Niektoré činnosti ľudí, ale najmä finančných skupín k tomu prispievajú – devastovaním životného prostredia, ničením a rabovaním prírodných zdrojov. Viacerí autori kníh s týmito politickými a ekonomickými predstavami hovoria o tom, že vývoj budúcej spoločnosti by sa v mnohom mal podobat' predstavám Karola Marxa o beztriednej spoločnosti, o dostatku pre všetkých, aj o likvidácii moci peňazí. To by mal byť koniec terajšieho sveta, ako ho vnímame a v ktorom žijeme. Predpoklad na zásadné zmeny je vo vedomí, v schopnostiach ľudí prejsť postupne na vyššiu úroveň vnímania sveta, života, prírody a ich všestrannú ochranu. Tieto zmeny sa už dávnejšie začali a pokračujú rýchlym tempom všade vo svete. Prejavujú sa vo všeobecnej nespokojnosti ľudí s podmienkami života, proti moci peňazí, kapitálu. V neposlednom rade sú to otázky, na ktoré si žiadajme odpoveď aj od kandidátov na budúcich poslancov. Aby jednoznačne povedali, o čo sa budú usilovať a čomu budú slúžiť. Aby sme vopred vedeli, s kým akým smerom pôjdeme do budúcich dní a rokov a čo od nich môžeme očakávať. Podľa toho ich podpora alebo nepodpora.

Rokovanie Predsedníctva ÚR SZPB v Bratislave 19. 1. 2012.

Foto: luc

Prvé tohtoročné Predsedníctvo Ústrednej rady Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov (ÚR SZPB) rokovalo v Bratislave 19. januára. Okrem členov Predsedníctva boli na rokovaní prítomní aj predsedovia Historických odbojových skupín.

Predsedníctvo sa zaoberalo najmä prípravou tohtoročného Zjazdu, ktorý sa uskutoční v máji.

„Toto zasadnutie Predsedníctva bolo prvým organizačným krokom, ktorým sme začali prípravu Zjazdu. Bolo prijaté rozhodnutie o mieste konania Zjazdu a rozhodnutia o jeho organizačnom a obsahovom zabezpečení,“ uviedol pre Bojovník tajomník ÚR SZPB Roman

Hradecký a dodal, že jednotlivé odborné komisie dňom zasadnutia Predsedníctva začali svoju prácu. Predsedníctvo sa tiež zaoberalo programovými otázkami Zjazdu a tiež návrhom na pozvanie čestných hostí.

V súvislosti s blížiacim sa Zjazdom sa Predsedníctvo zaoberalo aj výročnými členskými schôdzkami, ktoré postupne po celom území Slovenska prebiehajú. Prerokovalo aj návrhy na udelenie zväzových ocenení a vyznamenaní. V rámci diskusie sa hovorilo aj o odobraní Ročenky odbojárov a nášho dvojtýždenníka Bojovník, ktorý pravidelne prináša aktuálne informácie o dianí v SZPB, ale aj spomienky ľudí na udalosti druhej svetovej vojny a iné aktuálne témy.

Vzhľadom na to, že v roku 2012 si pripomíname 100. výročie narodenia brig. gen. in memoriam J. Nálepku, Slovenský zväz protifašistických bojovníkov sa zaoberal aj plánom aktivít k tomuto výročiu.

„Pripravujeme program podujatí, ktorými si pripomenieme 100. výročie narodenia kapitána Jána Nálepku. Podujatia pripravujeme v spolupráci so širokým kolektívom partnerov tak, aby sme netrieštli navzájom sily, ale naopak, aby spoločné úsilie prinavrátilo kapitána Nálepku na miesto, ktoré mu patrí,“ spresnil Hradecký. Podľa jeho informácií by sa podujatia mali uskutočniť po celom území Slovenska.

luc

Zomrel najstarší slovenský generál

Vo veku 99 rokov 11. januára 2012 po krátkej chorobe zomrel významný účastník protifašistického odboja a dlhoročný člen SZPB generál Ján Samuel Strcula. Narodil sa 4. mája 1912 vo Vyšnej Boci. Jeho vojenská kariéra sa začala vojenskou prezenčnou službou v 201-om delostreleckom pluku v Ružomberku. Absolvoval ŠDDŠ v Domažliciach, VA v Hraniciach.

Po mobilizácii v roku 1938 ako mladý dôstojník slúžil na hraniciach pri Opave, kde jeho jednotka došla do konfliktu s Henleinovcami. Po vzniku Slovenského štátu bol veliteľom 2. batérie vo Vyšnom Mirošove Východoslovenskej armády, ktorá bola Nemcami odzbrojená. Z vlastnej inícia-

tívy sa dostal na povstalecké územie a bol zaradený do II. taktickej skupiny. Bol veliteľom delostreleckej batérie na úseku Kosatec. Jeho batéria bránila postup v údolí Váhu nemeckým jednotkám. Po ústupe do hôr sa pripojil k prvej Čs. partizánskej brigáde J.V. Stalina. Po pre-

chode frontu sa stal príslušníkom 1. Čs. armádneho zboru v ZSSR. Po oslobodení slúžil v rôznych funkciách v Československej armáde a v roku 1972 odišiel do výslužby.

Generál Strcula bol vojakom a vlastencom telom a dušou až do konca svojho života. Bol zakladajúcim členom SZPB a funkcionárom zväzu. Aj vo vysokom veku sa aktívne zúčastňoval činnosti zväzu. Jeho návrhy a pripomienky boli prakticky do skončenia jeho života inšpirujúce pre zväz, ale aj pre

celú spoločnosť. Jeho úmrťou prišiel náš zväz, ale aj Slovensko, o veľkú osobnosť.

Čeť jeho pamiatke. Tomáš ŠVEC
podpredseda SZPB**Na zamyslenie:****Nevedomosť, blud a nízka povera robia človeka celkom bezmocným.**

ZOLA

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

02

Rekonštrukcia budovy SZPB

Budova Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov (SZPB) v Bratislave na Štúrovej ulici prechádza rozsiahlou rekonštrukciou. O jej priebehu informoval na januárovom zasadnutí Predsedníctva Ústrednej rady SZPB tajomník ÚR SZPB Roman Hradecký. „Predsedníctvo sa oboznámilo so stavom rekonštrukcie budovy Ústrednej rady SZPB. Okrem informácií o stave vybavovania stavebného povolenia k nadstavbe budovy sa členovia Predsedníctva mohli osobne presvedčiť ako rekonštrukcia prebieha,“ uviedol pre Bojovník Hradecký. Ako dodal, členovia Predsedníctva boli informovaní o výmene okien v celej budove

a inštalácii nového plynového kúrenia. „Len výmena okien a inštalácia nového kúrenia prinesú úsporu 60 percent nákladov na teplo v budove,“ zdôraznil s tým, že od pondelka 23. januára sa nové plynové kúrenie spúšťa do prevádzky. Takisto aj výmena okien je už ukončená v celej budove. V súvislosti s realizáciou nadstavby sa bude riešiť aj nová fasáda budovy, spoločné priestory, výťah a sociálne zariadenia. „Vďaka týmto aktivitám dochádza k výraznému zhodnoteniu majetku zväzu,“ konštatoval tajomník ÚR SZPB. Všetky práce by podľa neho mali byť v prípade dodržania plánu ukončené do konca roka 2012. luc

Posledné kontroly pred spustením nového kúrenia.

Foto: luc

Spravodliví medzi národmi

Titulom Spravodliví medzi národmi ocenil štát Izrael minulý rok 19 Slovákov. Na snímke Helena Čunderlíková-Kapustová, rodáčka z Horného Jelenca neďaleko Banskej Bystrice, ktorá zachránila židovské dieťa Elizabet Singer-Berger. Foto: TASR – S. Puškáš

Ďalší 17 Slováci budú ocenení titulom Spravodliví medzi národmi, ktorý sa udeľuje ľuďom nežidovského pôvodu za záchranu Židov počas holokaustu. Slávnostné odovzdávanie titulu udeľovaného štátom Izrael a múzeom holokaustu Jad Vašem v Jeruzaleme sa uskutoční prvého februára v Historickej budove Národnej rady SR za účasti najvyšších ústavných činiteľov.

Príbuzní záchrancov preberú medailu a čestný diplom z rúk veľvyslanca štátu Izrael na Slovensku Alexandra Ben-Zviho. „Kým iní sa so strachom či ľahostajnosťou prizerali, ako z vedľajších domov miznú ich židovskí susedia, oni im stavali bunkre, delili sa s nimi o jedlo a prinášali im každodennú útechu. Kým väčšina mlčala a odvracala zrak, oni konali a zachraňovali životy,“ uviedol Ben-Zvi.

Podľa jeho slov sú činy Spravodlivých medzi národmi súčasťou nášho dedičstva. „Musíme ho uchovávať. Má obrovský význam nielen pre ľudí, ktorí boli zachránení. Nám všetkým totiž vysiela posolstvo o dobre, ľudskosti a statočnosti. Spravodliví medzi národmi nám dokazujú, že aj v najhorších časoch je záchrana možná,“ dodal.

Mená všetkých ocenených budú navždy vytesané do Múru cti v Záhrade spravodlivých v Jad Vašem. Doteraz bolo významné ocenenie štátu Izrael udelené na základe výpovedí svedkov a historických materiálov viac ako 23 000 ľuďom na celom svete. Na Slovensku ho získalo takmer 540 ľudí, čo nás zaraďuje medzi krajiny s najvyšším počtom ocenených Spravodlivých na počet obyvateľov. Informovalo o tom veľvyslanectvo Izraela na Slovensku. red TASR

1. JANUÁR

Centrom Kyjeva pochodovali stovky ľudí v mene pamiatky na kontroverznú postavu ukrajinských dejín Stepana Banderu (102. výročie narodenia), jedného z lídrov ukrajinského oslobodzovacieho hnutia z čias 2. svetovej vojny. Bandera je vysoko kontroverznou postavou histórie. Jeho odporcovia poukazujú na to, že mal úzke styky s nacistami. Pred rokom im vyhovel nový prezident Viktor Janukovyč, ktorý Banderovi titul národného hrdinu vzal.

4. JANUÁR

Hackeri, ktorí napadli systémy platieb na internete a sýrsky i egyptský režim, sa zamerali aj na nemeckú krajne pravicovú scénu. Skupina Anonymous vytvorila stránku nazi-leaks.net, kde publikuje získané informácie o neonacistoch v Nemecku. Okrem iného je tu údajný zoznam sponzorov krajne pravicovej strany NPD, interné stráničky e-mailu či údaje o zákazníkoch neonacistických obchodov na internete.

6. JANUÁR

Predstavitelia pamätníka a múzea Osvienčim-Birkenau informovali, že bývalý tábor smrti v roku 2011 navštívil rekordný počet návštevníkov – vyše 1,4 milióna.

Niekdajší koncentračný tábor, ktorý nacistické Nemecko vybudovalo počas 2. svetovej vojny v okupovanom južnom Poľsku, sa stal jedným z najnavštevovanejších pamätných miest holokaustu v Európe. Väčšina návštevníkov bola z Poľska, ale vo veľkom počte prichádzali aj Američania, Briti, Francúzi, Izraelčania, Nemci či Taliani.

10. JANUÁR

Izraelský parlament sa bude zaoberať zákonom, ktorý by pokutoval akékoľvek urážlivé používanie slova „nacista“ a všetkých jeho obmien. Nadávanie do nacistov sa bude trestať polročným väzením alebo pokutou vo výške 20-tisíc eur. Používanie symbolov holokaustu a nacizmu sa má povoliť iba na učebné a výskumné účely. Návrh legislatívnej normy predložili po tom, ako ultraortodoxní židia na protest proti svojej údajnej diskriminácii vládou obliekli svojich malých synov do nacistických uniforiem a príslušníkov zásahových jednotiek okrikovali nacistickými heslami.

11. JANUÁR

Vo veku 87 rokov zomrel jeden z legendárnych ruských agentov 2. svetovej vojny Gevork Vartanjan, krycím menom Amir. Jeho otec bol Armén. V roku 1942 Amir in-

filtraval do britskej školy pre špiónov, ktorých následne vysielali do Sovietskeho zväzu. Podieľal sa tak na odkrytí britskej tajnej služby, ktorá existovala napriek spojenectvu Londýna s Moskvou. Amir tiež pomáhal zaistiť bezpečnosť účastníkov medzinárodnej konferencie v Teheráne v roku 1943, kde sa stretli J. Stalin, W. Churchill a F. D. Roosevelt. Po skončení vojny

stalo sa VO SVETE
1. 1. – 19. 1. 2012

pracoval spolu s manželkou Goar, tiež agentkou, ešte 30 rokov v rozličných krajinách sveta.

12. JANUÁR

Turecko sa snaží zabrániť, aby po schválení zákona zakazujúceho popieranie genocídy Arménov Osmanskou ríšou dolnou komorou francúzskeho parlamentu neprijala tento dokument aspoň horná komora. Turci sa vyhrážajú, že v Ankare zrušia všetky názvy ulíc spojených s Francúzskom. Môže sa tak stať, že z hlavného mesta zmizne ulica Charla de Gaulla, Parížska či Štrasburská ulica. Na ich zrušenie by malo nadviazať vztýčenie pamätníka Alžírčanom, ktorých pre zmenu

zmasakrovali Francúzi počas boja za nezávislosť po 2. svetovej vojne. Historici tvrdia, že Osmani v rokoch 1915 až 1917 systematicky vyvraždili vyše 1,5 milióna Arménov. Turci pripúšťajú po pol milióna mŕtvych na oboch stranách vo vzájomných ozbrojených zrážkach.

15. JANUÁR

Bývalého izraelského prezidenta Moše Kacava, ktorého vlni odsúdili na sedem rokov väzenia za znásilnenie podriadených, bude obhajovať kontroverzný právnik Joram Šeftel, ktorý úspešne obhajoval aj Johna Demjanjuka obvineného zo spáchania nacistických vojnových zločinov. V 90. rokoch sa Šeftelovi podarilo zrušiť trest smrti pre tohto ukrajinského pomocníka nacistov, na ktorý ho odsúdil izraelský súd. Nemecký súd Demjanjuka vlni uznal vinným zo spolupáchateľstva pri vraždách 28-tisíc ľudí vo vyvražďovacom tábore na okupovanom území Poľska.

18. JANUÁR

Nemci budú mať register približne 9500 nebezpečných neonacistov. Inšpirovali sa centrálnou databázou násilných islamistov, ktorá vznikla v NSR po teroristických útokoch z 11. septembra 2001 v USA. Vznik registra je reakciou

na odhalenie z novembra minulého roku, keď vyšlo najavo, že dovedy neznáma krajne pravicová organizácia Národnosocialistické podzemie (NSU) zavraždila v rokoch 2000 až 2007 najmenej deväť prísťahovalcov a jednu policajtku. Doterajšie snahy o stíhanie neonacistov komplikoval fakt, že v NSR neexistovala národná agentúra pre boj proti pravicovému extrémizmu, čo blokovalo výmenu informácií medzi jednotlivými spolkovými krajinami.

19. JANUÁR

Pred 30 rokmi zomrel v Jeruzaleme špión Leopold Trepper, šéf najúspešnejšej špiónskej siete Sovietskeho zväzu v 2. svetovej vojne, ktorá do dejín vstúpila pod označením Červená kapela. Skupinu založili z poverenia Josifa Stalina v Bruseli a sieť sa mu podarilo vybudovať po celej Európe. Potom, čo Trepper poslal do Ruska informácie o možnom útoku nacistov na ZSSR, Nemci ho odhalili a uväznili. Podarilo sa mu však utiecť, ale aj tak po vojne skončil v stalinskom žalári. Po prepustení v roku 1955 odišiel za rodinou do Poľska a v roku 1967 emigroval do Izraela. Až do svojej smrti zostal presvedčeným komunistom, svoj život popísal v knihe Veľká hra.

ao

Politika rozhodla, že vojnové siroty odškodnenie nedostanú

Vojnové siroty zostanú aj naďalej bez odškodnenia. Napriek tomu, že traja poslanci NR SR za stranu Smer-SD takýto návrh do parlamentu podali, v tomto volebnom období ho už Národná rada SR nemôže prijať. Návrh Dušana Čaploviča, Viliama Jasaňa a Braňa Ondruša sa nestihol dostať na program schôdze kvôli rozpadu vlády a predčasným voľbám. Osud tohto zákona vysvetľuje jeho autor, podpredseda Výboru NR SR pre sociálne veci Braňo Ondruš.

■ V Bojovníku sme už o tejto téme písali niekoľkokrát. Keď ste o nej informovali na zasadaní predsedníctva, keď ste zákon pripravili a podali. Vždy ste sa vyjadrovali nádejne a my sme verili, že sa dobrá vec podarí. Prečo zostanú vojnové siroty s dlhým nosom?

– Pretože za pol roka sa parlament k nášmu návrhu ani len nedostal. A keď sa aj objavila šanca, že konečne o ňom budeme rozprávať, tak sa vládna koalícia rozpadla a všetky poslanecké návrhy sa zrazu stali bezpredmetné. Najmä tie opozičné. Vzhľadom na predčasné voľby už parlament nestihne zákon ani len prerokovať, nieto o ňom ešte hlasovať. Normálne legislatívne konanie trvá minimálne dva mesiace a treba naň dve schôdze. Toľkokrát už parlament zasadať, bohužiaľ, nebude.

■ Ale prečo ležal návrh tohto zákona pol roka v parlamente nedotknutý? Nebola práve táto strata času rozhodujúca?

– Celkom určite áno, ale to bolo práve to, čo sme ako predkladatelia nedokázali ovplyvniť. Od vlaňajšej júnovej schôdze sa začali hlboké rozpory vo vládnej koalícii, ktoré sa do parlamentu premietli tak, že vládne strany nenašli zhodu na podpore mnohých zákonov, ktoré predkladali poslanci. Niektorých áno, ale väčšiny nie. Dokonca nedokázali v parlamente vyriešiť ani personálne otázky, ktoré formálne už dohodla koalíčná rada. Vládna väčšina v parlamente sa preto rozhodla odkladať rokovanie o všetkých poslaneckých návrhoch zákonov, aj o tých,

na ktorých by zhoda bola. Riadila sa pravidlom – ak nie je dohodnuté všetko, nie je dohodnuté nič. A tak sa do „balíka“ odsúvaných zákonov dostal aj náš návrh.

■ Ale jún bol pred pol rokom a odvtedy predsa parlament zasadal mnohokrát...

– Áno, ale po júnovej schôdzi sa situácia opakovala aj v septembri a októbri a na každej ďalšej schôdzi. Rozpory vo vládnej koalícii sa prehlbovali a opakovanou obeťou tejto situácie sa stávali poslanecké návrhy zákonov. Veľmi ma to mrzí o to viac, že si myslím, že sme pripravili návrh, ktorý s politikou a všetkými jej rozporami a problémami nemal nikdy nič spoločné a mohla sa na ňom zhodnúť aj opozícia, aj koalícia.

■ Považujete tento návrh zákona za dobre pripravený?

– Celkom určite. Dovoľte mi len krátko zrekapitulovať. Veľmi rýchlo po voľbách ma oslovil tajomník Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Roman Hradecký a opísal mi problém vojnových sirôt. Naozaj ma dosť zarazilo, že práve toto je kategória, ktorá nikdy nedostala žiadne odškodnenie, hoci jej osud – vojnový a povojnový – bol neraz veľmi ťažký. Potom sme niekoľko mesiacov študovali doterajšie zákony, ktorými boli odškodnené rôzne skupiny buď obeť 2. svetovej vojny, alebo priamych účastníkov národnoslobodzovacieho boja. Naštudoval som si aj podobné zákony z niektorých európskych krajín. V priebehu prípravy sme o obsahu zákona a naj-

mä o rozsahu odškodnenia opakovane hovorili na pôde SZPB, na zasadaní jej orgánov, rozprával som sa s ľuďmi, ktorých sa zákon priamo dotkne. A konkrétne formulácie som prerokoval aj s legislatívnymi právnikmi. Skutočne som presvedčený, že sme odvedli poctivú prácu a pripravili veľmi kvalitný a nespochybniteľný zákon.

■ Nakoľko bola pre vás pri príprave zákona dôležitá spolupráca so SZPB?

– Tá bola kľúčová. Pozrite sa. Ja som od momentu, kedy som sa stal poslancom, považoval Zväz za jedného z prioritných partnerov v mojej práci. Som predseda jeho hrdým členom a moje členstvo vo Zväze je pre mňa dôležitou záležitosťou, lebo je to rodinná tradícia: po mojom dedovi – priamom účastníkovi odboja počas celých päť rokov vojny – a mojom otcovi som už tretia generácia členov SZPB v našej rodine. A tento zákon by bez spolupráce s viacerými ľuďmi vo Zväze – funkcionármi i radovými členmi – nikdy ani len nevznikol. A mnohé podklady som získal práve zo SZPB. Viete, presne tak si predstavujem prácu poslanca – že ho oslovia voliči, povedia mu o svojom probléme a potom spoločne hľadajú riešenia.

■ A akú úlohu zohral práve ten fakt, že sám ste členom SZPB?

– Nuž, myslím si, že by som urobil všetko pre prijatie tohto zákona aj bez členstva. Osudy vojnových sirôt, s ktorými som

Poslanec NR SR Branislav Ondruš.

Foto: archív

sa mal možnosť zoznámiť, mnou naozaj zamávali a myslím si, že to isté by spravili s kýmkoľvek. Ale moje členstvo vo Zväze považujem za záväzok. A napríklad aktivity Dušana Čaploviča dokazujú, že to nie je fráza – členovia SZPB v parlamente sa za svoje členstvo nehanbia, ale naopak sa poslanecký mandát usilujú využiť maximálne k naplneniu poslania nášho Zväzu aj na úrovni Národnej rady SR.

■ Aký bude ďalší osud tohto zákona?

– To, bohužiaľ, teraz neviem presne predpovedať. Problém je v tom, že platné legislatívne pravidlá neumožňujú prekladať zákony z jedného volebného obdobia do druhého. Všetky návrhy – a v tomto prípade je jedno, či ich pripravila vláda alebo to urobili poslanci –, ktoré parlament nestihol prerokovať a schváliť, takpovediac končia svoju púť dňom volieb. Dokonca, aj keby ten zákon parlament už kompletne prerokoval a prediskutoval, ale nestihol o ňom „iba“ hlasovať, nie je možné, aby sa to hlasovanie preložilo na ďalšie volebné obdobie. Takže jediná naša možnosť je začať odznova. Samozrejme, samotné písanie a príprava obsahu zákona sa už opakovať nemusí, ale opäť musíme zákon predložiť do parlamentu, opäť musí prejsť celým legislatívnym procesom, parlament musí o ňom rokovať tak v pléne, ako aj vo výboroch. To celé bude znamenať dlhé mesiace odkladu.

■ Je možné to stihnúť aspoň v priebehu tohto roka?

– Teoreticky by sa to možno dalo stihnúť do konca roka 2012. Bohužiaľ, nie som veštec. Nevieť predpovedať výsledok volieb, neviem, ako dlho sa bude skladať vládna koalícia, ako dlho bude trvať, kým sa parlament „rozbehne“ do normálnych „otáčok“. Ale pre tento rok nám rozpory v terajšej vládnej koalícii a predčasné voľby náš zámer prekazili. Pritom zákon je pripravený práve tak, aby už v roku 2012 mohli oprávnené osoby začať podávať žiadosti o odškodnenie a aby im ho ministerstvo spravodlivosti začalo vyplácať. Naozaj ma veľmi mrzí, že to ostalo len v podobe návrhu, zámeru, ktorý sa v tomto roku nezrealizuje.

■ Znamená to, že rozhádani politici pripravili vojnové siroty o oprávnené odškodnenie?

– Verím, že sa to len odložilo. Urobím všetko pre to, aby voľby zmenili pomery v slovenskej politike i v samotnom parlamente. Nie, ak po voľbách vznikne stabilná vláda naklonená radovým občanom, bežným ľuďom, náš zámer sa síce neskôr, ale predsa podarí zrealizovať. Ja naozaj neviem, ako sa skončia voľby – to majú v rukách občania, oni musia ísť k volebným urnám a vhodiť do nich volebný lístok. Ale viem, že aj po nich zostanem členom SZPB a v mojom prístupe ku Zväzu, k jeho požiadavkám a problémom sa určite oproti terajšku nezmení nič.

O pripravovanom zákone diskutovalo vedenie SZPB nielen na pôde zväzu, ale aj počas rôznych stretnutí.

Foto: archív

Bol to aj náš prezident

Sú knihy, ktoré keď prečítate, už sa k nim nikdy nevraciate. Musí sa stať niečo dôležité, čo vám opísaný príbeh pripomenie a vydoluje vám ho z pamäti. Tak tomu bolo v mojom prípade aj s knihou „Ja Najvyšší“ od juhoamerického spisovateľa Augusta Roa Bastosa, ktorú som čítal pred mnohými rokmi, ešte za čias, keď boli u nás iné poriadky. Jej príbeh mi pripomenulo úmrtie Václava Havla, ktorý bol svojho času aj naším prezidentom. K jeho osobe a pamiatke sa vyjadrilo už toľko svetových i našich osobností, že sa pravdepodobne povedalo všetko. Každý, kto niečo znamená, považoval za potrebné verejne vysloviť svoj obdiv k jeho zásluhám a vynikajúcim morálnym vlastnostiam. Médiá z neho urobili priam svätca a každá, čo i len naj-

menšia kritická poznámka na jeho adresu vyznela ako rúhanie a znevažovanie jeho pamiatky. Európa si nepamätá dôstojnejší a veľkolepejší pohrebný obrad, aký pripravila Praha svojmu exprezidentovi. Obyčajní ľudia, politici, herci, celebrity... akoby sa pretekali vo velebení a oslavovaní tohto muža, ktorý dve volebné obdobia strávil na prezidentskom stolci. Aj teraz, akoby od niekiaľ pozoroval smútiacich a vyhodnocoval, kto z nich smúti najviac a najúprimnejšie. Presne tak, ako to robil v spomenutej knihe jeden, už zabudnutý juhoamerický papaláš. Tento papaláš však bol ešte väčším dramatikom ako Václav Havel, pretože on si zinscenoval svoj pohreb ešte za živa, aby na vlastné oči videl, ako bude národ za ním smútiť, ako

ho budú oplakávať jeho generáli, ministri a všetci zbohatlíci z jeho okolia.

Václav Havel bol človekom o ktorého vysokých morálnych kvalitách, o jeho odvahe, statočnosti a skromnosti sme sa dozvedali predovšetkým z rozhlasových staníc, ako

Veľmi veľa ľudí však na vlastnej koži začalo už onedlho pociťovať, čo je to nezamestnanosť, zdražovanie, chudoba.

boli „Hlas Ameriky“, „Slobodná Európa“ a pod. Robili to dôkladne a profesionálne, oveľa lepšie ako médiá, ku ktorým sme mali prístup. Z Václava Havla sa stal zaujímavý, odvážny človek, s ktorým sa chcel každý stretnúť a spoznať. Prišiel rok 1989 a Občianskemu Fóru sa dosť nešetrným spôsobom podarilo pretlačiť do popredia Václava Hav-

la, pred Alexandra Dubčeka. Začala sa jeho veľká politická kariéra a sláva. Celý svet ho začal velebíť a oslavovať. Veľmi veľa ľudí však na vlastnej koži začalo už onedlho pociťovať, čo je to nezamestnanosť, zdražovanie, chudoba. Začali kritickejšie posudzovať „Nové poriadky“, ktoré im tak presvedčivo vykresľoval v nádherných farbách tento malý muž s fúzikmi. Veľa ľudí

však nesúhlasilo ani s jeho názormi na bombardovanie v Iraku, Juho-slávii, Líbyi... s jeho protiputinovským angažovaním sa. Od veľkého a všade vychýreného humanistu ľudia očakávali viac humánnosti a menej krvi pri riešení podobných konfliktov. A potom, ani raz ho nepočuli hovoriť o ľudských právach v krajine, v ktorej stojí najväčšia

socha Slobody na svete. Akoby v tejto krajine bolo úplne všetko v poriadku.

Václav Havel bol istý čas aj mojím prezidentom a musím mu bez akéhokoľvek pochlebovania priznať jednu obrovskú zásluhu pri preberaní moci. Aj vtedy tu boli ľudia, ktorí chceli revolúciu so všetkým, čo k nej patrí – násilnosťami, obesencami, utopencami, rabovaním. Stačila iba iskra a všetko toto sme tu mohli mať, tak ako tomu bolo v 1956 roku v Budapešti alebo pri vyrovnávaní sa so sudetskými Nemcami, pred vojnou i po vojne. Stačila iba iskra a dnes by sme bohvie koľkí smútili za svojimi pozostalými a s hanbou by sme spomínali na toto obdobie. V mnohom som s Václavom Havlom nesúhlasil, no nikdy by som si netrúfol znevažovať jeho zásluhu na nekrvavom preberaní moci.

Rudolf SLEZÁK

Sebarealizácia človeka a súčasnosť

K základným ľudským konštantám patrí ľudská túžba po sebarealizácii, ktorá nás sprevádza počas všetkých fáz nášho jestvovania. Je dôležité vedieť, že v každej fáze nášho života nadobúda inú podobu.

Podoba sebarealizácie je v seniorskom veku často spätá aj s vyrovnávaním sa s rôznymi problémami, ktoré vznikli s radikálne novou životnou situáciou. Táto je často spätá napríklad s odchodom do dôchodku, so zmeneným zdravotným stavom, stratou blízkeho človeka či rodinného zázemia a možno aj s následnou stratou alebo narušením niektorých základných psychických istôt.

Každý, kto sa snaží o sebarealizáciu, pochopenie svojho života a seba v kontexte celku bytia, si vlastne neustále kladie otázky, ktoré sa dotýkajú samej podstaty veci a povahy tohto bytia.

Je prirodzené, že životné fázy človeka sú charakteristické aj svojou špecifickou zraniteľnosťou, ba i citlivosťou voči sebe a okoliu. Predovšetkým je to citlivosť voči vlastnej aktívnej sile, sile tvorivosti a azda aj schopnosti viesť svoj život (mať ho v rukách) a stále hľadať tú svoju cestu.

Tieto popísané atribúty nášho seniorského veku, ktorého sme sa dožili, nie sú zanedbateľné najmä z pohľadu sústavného „pretransformovania“ podmienok v našej spoločnosti. Pri veľmi zriedkavých prí-

ležitostiach stretnutí, skôr individuálnych ako organizovaných, odznieva veľa skeptických slov adresovaných našim zákonodarcom a vládnyim činiteľom.

Odhliadnuc od „okresaných“ pôvodných zvýhodnení účastníkov boja za národnú slobodu a proti fašizmu, vyplývajúcich zo zákona 255/46 Zb., je práve oblasť sociálna, nezávideniahodná a v mnohých prípadoch nepochopiteľná.

V posledných týždňoch končiaceho sa roka sme boli svedkami, ako to v našej legislatíve vyzerá v zdravotných zariadeniach starajúcich sa o zdravie občana. My, priami účastníci boja za národnú slobodu a proti fašizmu, sme vekovou kategóriou, ktorá zvlášť citlivo reaguje na vlastné zdravie, na choroby a najmä na to, ako sa dokážu lekári nemocníc postarať o náš vekom a útrapami vojnových rokov zraniteľný organizmus. Tým skôr, že každý z nás si praktický celý život platil tzv. nemocenské, nehovoriac o tom, že bezplatná starostlivosť o zdravie občana je priamou súčasťou Ústavy SR. Minister zdravotníctva Ivan Uhliarik sa dlhodobo dostával do rozporu nielen s Ústavou SR, ale aj s elementárnymi humánnymi zásadami modernej civilizácie. Zdravie človeka sa predsa nemôže liberalizovať do takej miery, aby sa stalo predmetom biznisu.

Vladimír FRAŇO

Aktívne starnutie

Európska únia vyhlásila rok 2012 za Rok aktívneho starnutia a medzigeneračnej solidarity. Mnohí to dnes nevyhnutne potrebujú, vrátane starších členov nášho zväzu. Pravda, z roka na rok pribúda aktivity a rôznych činností aj medzi dôchodcami. Mnohé naše základné organizácie SZPB a ich členovia sa zúčastňujú besied, stretnutí, spomienkových podujatí pri rôznych výročiach bojov a oslobodení miest a obcí. Stretávajú sa s mladšími občanmi, žiakmi škôl. Prejavuje sa tu v rôznych formách spolupráca medzi generáciami. Stále však cítia a citlivo vnímajú, že by mohli

byť výrazne lepšia a účinnejšia. Ide najmä o vzťah časti strednej generácie, ktorá je vo funkciách v poslancových zboroch až po Národnú radu SR, v politických stranách, vo vládnych štruktúrach, osobitne na ministerstvách. Tam ocenenie doterajšej práce a najmä zásluh staršej generácie, ktorá prešla bohatým a plodným životom, akosi chýba a v období poslednej vlády akoby sa vytrácalo. Preto sa ochudobňujú aj podmienky a možnosti. O zlepšenie týchto podmienok, najmä sociálnych a zdravotných, sa usiluje najmä Jednota dôchodcov Slovenska, s ktorou aj naša orga-

nizácia spolupracuje a nachádzajú si spoločné témy na presadzovanie lepších podmienok života.

Bolo tradičným zvykom, najmä na vidieku, že spoločne žili a hospodárili dve-tri generácie, nezriedka aj štyri. Sociálne a ekonomické podmienky sa však menia so zmenami spoločenských formácií.

Príslušníci staršej generácie by mali byť aktívni, mali by sa venovať aktívnemu starnutiu a odovzdávať svoje životné skúsenosti mladším generáciám.

Osobitne európske krajiny pociťujú veľké spoločenské rozdiely medzi generáciami, čo sa zvyrazňuje aj čoraz priepastnejšími rozdielmi medzi bohatými a chudobnými ľuďmi. Pribúda nečestne zbohatnutých a teda aj arogantnejších jednotlivcov, ktorí sa radi vydáva-

jú za investorov, podnikateľov či predstavujú medzinárodné zoskupenia. Výsledkom ich „aktív“ sú podvody, okrádanie ľudí a vykrádanie Slovenska. Napriek tomu niektorí politici pravicovo orientovaných strán tvrdia, že vlastníctvo fabriek (a nielen fabriek) v rukách súkromníkov, jednotlivých podnikateľov a spoločností je zodpovednejšie ako spoločenské vlastníctvo. Koľko fabriek a pracovných príležitostí takto zo Slovenska zmizlo do nenávratna, podniky rozobrali, rozkradli, priviedli do bankrotu? Koľko je ich ešte na rade?

Ak sa nad týmito súčasnými

skutočnosťami zamýšľame a dokážeme dovidieť následky, je to jeden z dôvodov, prečo by mali byť príslušníci staršej generácie aktívni, prečo by sa mali venovať aktívnemu starnutiu a odovzdávať svoje životné skúsenosti mladším generáciám. Ale aj tí mladší musia dôslednejšie chápať ich potreby, poskytnúť im príležitosti prejavovať svoje aktivity, rozumieť im. Preto má nesporný význam druhá časť tohtoročného hesla Európskej únie, dožadujúceho sa medzigeneračnej solidarity. Tento rok dostal medzinárodný význam a podporu. Medzinárodný význam a podporu by malo dostať aj zodpovednejšie riešenie problémov starších ľudí. Aj u nás doma.

Martin KUČEK

Opäť vám prinášame rubriku s radami a odpoveďami na vaše otázky týkajúce sa najmä oblasti sociálnych vecí či zdravotníctva, ale radi vám poradíme aj v ďalších oblastiach.

Na vaše otázky odpovedá Braňo Ondruš, podpredseda Výboru NR SR pre sociálne veci

■ **Som invalidný človek a po priznaní invalidity som požiadal o pridelenie invalidného dôchodku. Sociálna poisťovňa mi poslala rozhodnutie, ale podľa mňa je priznaný dôchodok príliš nízky. Na koho sa mám obrátiť, ak s tým nesúhlasím, alebo existuje vôbec možnosť dosiahnuť nápravu?** Milan Horecký, Prešov

Voči každému rozhodnutiu Sociálnej poisťovne sa môžete odvolať. Túto možnosť musíte mať výslovne uvedenú aj na samotnom rozhodnutí, ktoré vám poisťovňa musí vyhotoviť a doručiť v písomnej forme. Ak ste dostali takéto rozhodnutie od príslušnej pobočky Sociálnej poisťovne a vy s ním nesúhlasíte, nevešajte hlavu, nie je všetko stratené. Odvolať sa môžete do 30 dní, odkedy vám bolo rozhodnutie riadne doručené, lenže odvolanie treba poslať nie na pobočku, ale na ústredie Sociálnej poisťovne, ktoré sídli v Bratislave na ul. 29. augusta č. 8. Odvolanie musí byť tiež písomné, uveďte v ňom aj vaše dôvody, pre ktoré s rozhodnutím nesúhlasíte, resp. o aké rozhodnutie žiadate.

Invalidný dôchodok sa priznáva podľa druhu a rozsahu zranenia, resp. choroby, na základe ktorej občan žiada o invaliditu. Dôležitým faktorom je aj dĺžka poistenia, zjednodušene počet odpracovaných rokov. Invaliditu Sociálna poisťovňa definuje ako dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav, trvajúci viac než rok a obmedzujúci vašu schopnosť pracovať o viac ako 40 percent. Často sa stáva práve to, že zdravotný stav nespĺňa požiadavku 40-percentného poklesu schopnosti pracovať.

Tento pokles schopnosti sa posudzuje na základe lekárskeho správ, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, liečby a komplexných funkčných vyšetrení. Prihliada sa na zostávajúcu schopnosť pracovať, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie. Výpočet sumy invalidného dôchodku závisí od percentuálneho poklesu schopnosti pracovať a je rozdielny v rozsahu od 41 do 100 percent. Vo vašom prípade je teda možné, že bude treba prehodnotiť rozsah invalidity – ak ju posúdia na viac percent, musíte dostať aj vyšší dôchodok.

Zároveň však upozorňujem, že invalidný dôchodok nemusí byť váš jediný príjem. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny môžete požiadať o príspevok na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia. Týchto príspevkov je pomerne veľké množstvo a môžete dostať aj viaceré, podľa posúdenia vášho zdravotného stavu. Pri nízkom príjme vám úrad práce môže priznať aj dávky v hmotnej núdzi. Rovnako je povolené pracovať, ak to váš zdravotný stav dovoľí. Výška zárobku nie je limitovaná.

Intoxikácia organizmu sa prejavuje únavou i alergiami

Po vianočných sviatkoch a novoročných oslavách mnohí ľudia v januári siahajú po voľnejšom oblečení. Konzumácia množstva ťažkých jedál spolu s nulovou fyzickou aktivitou môže mať za následok spomalené trávenie, ako aj priberanie. Práve preto sa očista stáva predmetom mnohých predsvzatí do nového roka. „Pojmom očista – detoxikácia – označujeme očistenie organizmu zvnútra od-

množstva ochorení a zdravotných komplikácií, ako napríklad vyplavovanie vápnika z kostí či premnoženie kvasiniek. „Intoxikácia“ organizmu sa najčastejšie prejavuje celkovou únavou, bolesťami hlavy a spustením rôznych typov alergií. Očista je ako prevencia rôznych ochorení a tiež ako pomocná liečba známa už po stáročia. Najčastejšie je spájaná s náboženstvami, ktoré ju odpo-

stupne. Pre pôst by sa mali ľudia rozhodnúť vtedy, ak na neho majú dostatok času, napríklad cez víkend. Držanie pôstu sa neodporúča ľuďom, ktorí trpia cukrovkou, zápalom srdcového svalu, psychózami a depresiami.

Za miernejšiu formu očisty sa považuje detoxikácia, pri ktorej sa zo stravy vylúčia aspoň tie zložky, ktoré organizmus zaťažujú. Miera množstva vylúčených potravín je

Telu potrebné zabezpečiť dostatok ovocia a zeleniny.

Foto: Internet

straňovaním toxických látok, ktorými sme v dnešnej dobe priam zavalení. Do tela sa nám dostávajú prostredníctvom potravy a cez ovzdušie, či už vdychovaním alebo priamo cez kožu,“ uviedol Igor Bukovský z Ambulancie klinickej výživy.

Vysvetlil, že človek síce má k dispozícii vlastný systém, ktorý ho toxických látok pomáha zbavovať, ale len do určitej miery. Dlhodobé zaťaženie organizmu toxickými látkami môže viesť k zníženiu imunity a výskytu

rúčajú v podobe pôstu v rôznych obdobiach roka.

Očista organizmu by mala byť v priebehu roka podľa odborníkov vykonávaná pravidelne. Za najvhodnejší čas sa považuje obdobie jesene a jari. Za najprísnejší spôsob očistnej kúry je považovaný pôst, pri ktorom je príjem tuhej stravy úplne obmedzený. Pri pôste je prijímaná len voda, bylinné čaje a ovocné šťavy. Pôst by nemal bez konzultácie s lekárom trvať dlhšie ako tri dni a opätovný prechod na tuhú stravu by mal prebiehať po-

individuálna, zo stravy by sa však mali vylúčiť alkohol, kofeín, nikotín, tuky, rafinovaný cukor, červené mäso, vnútornosti a tiež potraviny, ktoré vyvolávajú alergiu, ako mlieko. Naopak, telu je potrebné zabezpečiť dostatočný pitný režim a tiež potraviny bohaté na vlákninu ako zelenina, ovocie, obilniny i strukoviny. Dopomôcť k odplavovaniu škodlivých látok z tela môže aj rebarbora, morské riasy či cesnak. Informácie poskytnula Jana Bajcárová z DIVYD Media. **red TASR**

O fašiangoch na našom území môžeme hovoriť už v predkresťanskom kontexte

Fašiangy sú obdobím, ktoré sa začína deň po Troch kráľoch (7. 1.) a končí sa Popolcovou alebo tzv. škaradou stredou (tohto roku 22. 2.). Poznáme ich z územia stredoeurópskeho priestoru, a najmä z nášho, ešte aj v predkresťanskom kontexte. Boli to rôzne obchôdzky slúžiace na privolanie jari rôznymi magickými spôsobmi. Po dlhej zime bolo predsa len pozitívne, aby postupne ustupovala.

Esťe doteraz máme regióny, kde sa fašiangové sprievody konajú a ľudia sa v nich aj dnes preobliekajú za rôzne masky. **Ilustr. foto: TASR**

Toto obdobie poznali aj východní Slovania, u ktorých sa slávil v podobe „maslenice“. Už názov hovorí, že to bolo obdobie bohaté na kalorické jedlá, pretože pred pôstom sa bolo treba po-

riadne najesť. Naši predkovia žili a stravovali sa veľmi striedmo, ale počas fašiangov bolo dovolené sa dobre prejesť. Tradičné jedlá boli fánky, šišky, pampúchy, záviný a zabíjačkové špeciality.

Iný nádych získali fašiangy po prijatí kresťanstva. To, čo z nich ako fragment zostalo, boli obchôdzky v maskách. Dnes to berieme ako zábavu, ale v minulosti mali masky významný rituálny význam. Tie fašiangové boli najmä zvieracie a vyzerali strašidelne. Čím bola maska strašidelnejšia, tým mala väčšiu moc a ľudia verili, že démoni a zlí duchovia sa vyplašia a nebudú ich obťažovať. Esťe doteraz máme regióny, kde sa tieto fašiangové sprievody konajú a ľudia sa v nich aj dnes preobliekajú za rôzne masky. Kedysi nesmel chýbať Turoň, medveď, vlk, dnes sa prezliekajú muži za ženy a naopak a v maskách sa vždy zvyrazňujú atribúty výzoru, charakteru alebo zlozvykov opačného pohlavia.

Slovo fašiang pochádza z nemeckého slova vast-schane, ktoré vo voľnom preklade znamená posledný nápoj. Toto slovo symbolizovalo, že po ňom nastáva 40-dňový pôst pred Veľkou nocou, ktorý sa v minulosti bral veľmi vážne. Práve preto mali byť posledné

fašiangové dni, „ostatky“, dňami bujarej zábavy. Z veľkomoravského obdobia je z nášho územia známy názov „mjasopust“.

Podľa dĺžky fašiangového obdobia sa hovorilo o dlhých a krátkych fašiangoch. Žartovne sa ho-

V prvej polovici 20. storočia k maskám pribudol aj vojak so šabl'ou a práve na túto šabl'ou napichovali gazdiné potravinové podarúčky pre masky.

vorilo, že keď je krátky fašiang, vydajú sa aj škarédé dievčatá. V našom slovenskom prostredí to bolo dané aj roľníckou kultúrou. Hoci sa už gazdovia pripravovali na jarné práce, ešte nebolo veľa roboty, takže okrem priadok a páračiek bol čas aj na svadby. Trvali dlhšie ako dnes a bola to slávnosť nielen rodiny, ale celej dediny.

Fašiangové obchôdzky sprievodu dedinou mali rituálny priebeh. Ich významom bolo dobrorečenie, dobrožičenie pre navštívený dom. Želalo sa, aby sa darilo po zdravotnej aj hospodárskej stránke. V prvej polovici 20. storočia k maskám pribudol aj vojak so šabl'ou a práve na túto šabl'ou napichovali

gazdiné potravinové podarúčky pre masky. Každá obec má svoje tradičné vinšovačky a masky na dvore domu nikdy nezabudli domácich vyzvať. V sprievode nechýbal ani ľudový zabávač, ktorý zábave udával tempo.

Fašiangové obchôdzky, zábavy a veselice vrcholili poslednými tromi dňami, „ostatkami“, a fašiangy sa končili v utorok popolcovou stredou. Zábava vrcholila na spoločnej veselici v krčme, kde sa z naturálií zozbieraných po celej dedine vystrojila hostina spojená s bujarou tancovačkou a o polnoci sa pochovávala basa. Na tomto krásnom obrade nechýbali účinkujúci prezlečení za kňaza, organistu, hrobára, basa na márach a babky-plačky. Akt pochovania basy symbolizoval, že hudobné nástroje zmlknu, zábava sa končí, nastáva obdobie pôstu a ľudia sa majú ponoriť viac do seba. **red TASR**

Vojnové udalosti zostávajú

Zlatú Baňu vypálili fašistické oddiely

Čiernymi písmenami je do historického kalendára obce Zlatá Baňa, okres Prešov, zapísaný 8. september 1944. Oddiely nemeckých okupantov ako odplatu za to, že dedinčania pomáhali partizánskym skupinám, Zlatú Baňu vypálili. Túto smutnú udalosť v obci dodnes pripomínajú dobové fotografie a fotokópie dokumentov v zasadačke obecného úradu, ale i pamätník s priliehavým názvom Útek z horiacej dediny. V Slanských vrchoch vtedy operovala partizánska skupina Čapajev, ktorú podporovali aj obyvatelia obce.

Dnes najstarší, 93-ročný obyvateľ obce Štefan Briškovič hovorí, že po tom, ako Nemci začali odzbrojovať jednotky slovenskej armády v Prešove, časť z nich prišla do Zlatej Bane a pridala sa k partizánom.

„Jeden s ľahkým guľometom tam, kde je teraz vybudovaný kostol, strážil partizánov. Ja som ešte pozeral na nich, keď prišla prvá nemecká hliadka. Spustil z guľometu a hliadku postrieľal. Oni z tej pomsty celú obec potom vypálili,“ povedal dôchodca.

Spomína si, že okamžite nasledovala tvrdá odvrata. Nemci v nedeľu ráno vrazili do dediny z dvoch strán, pozabíjali dobytok, pobrali zásoby, vypálili domy a stodoly.

Jediným šťastím v tomto nešťastí bolo to, že nedošlo k vyvraždeniu obyvateľstva. Nemci vraj ľuďom umožnili ujsť do lesov a neskôr ich prichýlili

ľudia v okolitých obciach. Nakonca nemecký dôstojník po vyšetrovaní prepustil i niekoľko zaistených osôb, ktoré mohli odísť k príbuzným. V súvislosti s touto akciou sa hovorí o dvoch obetiach, pričom jedna mala byť z dediny.

„Ľudia spomínajú na to, ako cez drevený most nemohol prejsť nemecký tank, lebo by ho bol zlomil, tak strieľal z nevýhodnej pozície. Aby vojaci zvýšili uhol strely na vrchol kopca Hola hura, museli ho podložiť drevenými kmeňmi,“ dodal Briškovič.

Partizáni museli po bojoch ustúpiť. Briškovič si spomína na zúfalstvo ľudí, ktorí sa neskôr ukrývali a potom hľadali pomoc v susedných obciach. Mnohí čakali, čo bude s ich príbuznými, ktorí nestihli ujsť pre fašistami.

Tvrdí, že to bol smutný pohľad, keď sa ľudia vrátili do vypálenej dediny, bývali v pivniciach a stavali si provizórne prístrešia. Dedinu nakoniec oslobodili 18. januára vojská Červenej armády.

Krátko po vojne nazývali obec aj Slzavé údolie. Postupne sa tu začali stavať domy, pričom pomáhali aj brigádnici. V roku 1946 bola postavená aj provizórna škola a obec sa pomaly dvíhala z popola. Obyvatelia však museli dlho čakať na napojenie na elektrickú sieť. Tá rozsvietila prvé žiarovky v roku 1960 a údajne bola Zlatá Baňa poslednou elektrifikovanou obcou na Slovensku. red TASR

Obnova ďalších vojnových cintorínov

O možnostiach spolupráce pri obnove vojnových cintorínov z čias 1. svetovej vojny v stredu 17. januára diskutovali zástupcovia samospráv a tretieho sektora v obci Stakčín v okrese Snina.

Organizátori seminára zároveň priblížili projekty, na základe ktorých sa zo zabudnutých vojnových pamiatok na východe Slovenska stali po rekonštrukcii zaujímavé turistické ciele.

„Podujatie organizujeme hlavne pre starostov obcí Sninského okresu, kde sa nachádzajú vojnové cintoríny z 1. svetovej vojny. Tie nie sú podľa nášho názoru iba pietnymi miestami, ale aj kultúrnymi a historickými pamiatkami, ktoré môžu slúžiť ako veľmi dobrý artikel pri rozvoji turistického ruchu,“ informoval TASR na margo seminára v Stakčine Martin

Drobňák z Klubu vojenskej histórie (KVH) Beskydy.

Ako dodal, mnoho cintorínov na východe Slovenska je v súčasnosti zanedbaných. „Starostovia často nevedia, ako k ich obnove pristúpiť, kde začať. Mnohokrát netušia, že existujú historické plány, na základe ktorých sa dajú tieto pietne miesta úspešne rekonštruovať,“ poznamenal.

KVH Beskydy v tejto súvislosti účastníkom seminára v Stakčine zároveň priblížil legislatívny rámec a najnovšie trendy, ktoré sa vďaka k obnove vojnových cintorínov, a to aj na medzinárodnej úrovni. „Na pozadí úspešných projektov im chceme vysvetliť, ako môže pri rekonštrukcii vojnových cintorínov, ako aj ich ďalšej propagácii spolupracovať samospráva s tretím sektorom,“ uzavrel Drobňák. red

Hore nad obcou sa počas SNP skrývali partizáni. Nemci museli dole v obci vypodložiť tank, aby mohli do takej výšky strieľať.

Predsedička OblV SZPB v Humennom V. Melníková odovzdáva zväzové vyznamenania dlhoročným funkcionárom SZPB. Foto: OblV SZPB Humenné

Primátor Sniny Š. Milovčík odovzdáva zväzové vyznamenania dlhoročným funkcionárom SZPB v Humennom V. Simkuletovej. Foto: OblV SZPB Humenné

Osud zväzu nám

V zasadačke sále Mestského úradu v Humennom sa koncom novembra uskutočnilo rokovanie oblastnej konferencie (ObIK) SZPB. Otvorila ho báseň v podaní R. Rohala. Po nej pritažlivým repertoárom navodili príjemnú atmosféru ženské spevácke zbory Jesienky a Riava.

Prítomných pozdravil a slávnostný príhovor pri príležitosti 67. výročia oslobodenia mesta predniesol jej zástupca A. Semanco. Vyjadril hlbokú úctu a poďakoval účastníkom protifašistického odboja z regiónu Humenné a vyzdvihol spoluprácu s OblV. Ako výraz ocenenia odovzdal účastníkom odboja a funkcionárom zväzu ďakovné listy a plakety. Prítomných pozdravil i primátor Sniny Š. Milovčík, poďakoval OblV za spoluprácu,

ktorú ocenil odovzdaním ďakovných listov a plaket účastníkom odboja a funkcionárom zväzu z regiónu Snina. Predsedička OblV V. Melníková odovzdala funkcionárom a hosťom za aktívnu zväzovú činnosť, za spoluprácu a účinnú pomoc vyznamenania a ocenenia. Za ocenených poďakovala tajomníčka OblV G. Rosičová a zároveň prítomných vyzvala uctiť si pamiatku zomrelých členov oblastnej organizácie minútou ticha.

Mnohé aktivity

Potom už otvorila rokovanie OblIK, na ktorom privítala delegátov a hostí. Správu o činnosti a ďalších úlohách oblastnej organizácie SZPB predniesla G. Rosičová. Zdôraznila, že v uplynulom funkčnom období oblastné orgány SZPB venovali trvalú pozornosť starostlivosti o žijúcich priamych účastníkov odboja, ako aj stavu, ochrane a udržiavaniu pamätných miest, pomníkov, pamätníkov, hrobov a vojenských cintorínov v regióne, organizovaniu spomienkových osláv a pietnych aktov spojených s ukončením 2. svetovej vojny, oslobodením obcí a miest spod fašistickej

v spomienkach až do dnes

Časť na partizánov.

Foto: TASR – M. Kapusta

Stretnutie vedenia SZPB s prezidentom Spoločnosti A. Dubčeka Pavlom Dubčekom.

Foto: Z. Šramková

Príjemca ocenenia čestnému predsedovi OblV

Foto: OblV SZPB Humenné

V Tornali bojovali o pohár Maršala Malinovského.

Foto: M. Kísová

Novoročné stretnutie

Predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Pavol Sečkář sa spolu s tajomníkom ÚR SZPB Romanom Hradeckým a predsedom Klubu výtvarných umelcov a teoretikov Ladislavom Skrakom stretli 4. januára s prezidentom Spoločnosti Alexandra Dubčeka Pavlom Dubčekom. „V rámci tohto srdečného a neformálneho stretnutia sme prerokovali a dohodli zásady koordinového postupu pri prípravách spoločných výstav a podujatí v roku 2012,“ povedal pre dvojtyždenník Bojovník Ladislav Skrak. Ako dodal, stretnutie sa nezaobišlo ani bez novoročných vinšov a prianí, v rámci ktorých zaželeli zväzu veľa úspechov pri prípravách zjazdu a po celý nastupujúci rok, v ktorom okrem iného mienia spoločne pripomenúť aj odkaz osobnosti Alexandra Dubčeka, brigádneho generála in memoriam Jána Nálepku, atď.

red

Tretí ročník súťaže O pohár maršala Malinovského

Základná organizácia SZPB v Tornali zorganizovala pri príležitosti 67. výročia oslobodenia mesta Tornaľa (mesto bolo oslobodené 19.12. 1944) už III. ročník streleckej súťaže o POHÁR MARŠALA MALINOVSKÉHO, ktorý sa konal 13. decembra 2011. Maršal Rodion Jakovlevič Malinovskij bol v čase oslobodenia Tornale veliteľom 2. Ukrajinského frontu a v dobe od 20.12. 1944 do 15.1. 1945 mal sídlo svojho štábu práve v meste Tornaľa, dnes na Letnej ulici.

Tretí ročník tejto súťaže je dôkazom, že o túto súťaž je vzrastajúci záujem. Oproti prvému ročníku, kedy súťažili štyri družstvá, sa tretieho ročníka zúčastnilo už šesť družstiev. Súťaže sa môžu zúčastniť družstvá všetkých typov škôl v meste Tornaľa. Víťazom sa stalo B družstvo osemročného Gymnázia Tornaľa v zložení: Szilard HUSÁR, Attila MÁTÉ, Norbert SCHWARTZ, pod vedením László IVÁNA, ktoré zo 150 možných bodov získalo 147. Na druhom mieste skončilo družstvo Strednej odbornej školy v Tornali pod vedením Tibora Benického a tretie skončilo družstvo RC v Tornali pod vedením Alexandra Bocku. Zdá sa, že aj športom je možné mladým ľuďom pripomenúť významné udalosti minulosti a vzdať hold ľuďom, ktorí bojovali za našu slobodu. Jozef PUPALA

nie je ľahostajný

poroby, SNP a KDO za už tradičnej účasti širokej verejnosti, početných podujatí najmä pre školskú mládež. Rokovania OblV i jeho komisíí reagovali aj na súčasné prejavy extrémizmu vo svete i v slovenskej spoločnosti. K úcte voči významu protifašistického odboja zameriava OblV pozornosť aj v rámci športovo-branných a vedomostných súťaží organizovaných v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce. Prevažná časť činnosti je však závislá na dostatku finančných prostriedkov, ktorých má OblV, prípadne výbory ZO, k dispozícii čoraz menej. Ekonomické možnosti OblV sú už dlhší čas

vyčerpané. Získavanie finančných prostriedkov od sponzorov je čoraz ťažšie.

Členská základňa

G. Rosičová konštatovala, že sa podarilo oživiť činnosť v niekoľkých ZO. Ku skvalitneniu činnosti ZO prispelo aj zlúčenie niektorých z nich, väčšinou početne menších a menej aktívnych. V súčasnosti oblastnú organizáciu tvorí 33 ZO s 1007 členmi. Z tohto počtu predstavujú priami účastníci odboja 112 členov.

Rôzna spolupráca

Náležitú pozornosť venuje OblV práci s mladou a dospie-

vajúcou generáciou, čo je náročná úloha. Úsilím OblV je dostať sa ešte viac do škôl, v tomto smere spolupracuje s ich učiteľmi, najmä dejepisu. Osvedčilo sa pozývať mladých ľudí i ich pedagógov na zväzové aktivity, organizujú sa pre nich odborné semináre, stretnutia mládeže s účastníkmi odboja pri príležitosti Dňa vojnových veteránov, pri vianočnom stromčeku v rámci spomienok na vojnové Vianoce 1944, rôzne súťaže, tematické zjazdy a pod. OblV a jeho predsedníctvo venujú trvalú pozornosť spolupráci s orgánmi štátnej správy a samosprávy miest a obcí regiónu. Z hľadiska

miestnej samosprávy sa OblV orientoval na spoluprácu so starostami strediskových obcí. Oblastná organizácia nadväzuje, udržiava a prehľbuje spoluprácu s občianskymi združeniami a inštitúciami v regióne, ktoré im poskytujú pomoc pri organizovaní rôznych podujatí. Tiež udržiava kontakty so zahraničnými odbojárskymi organizáciami, najmä z Ukrajiny, Poľska a Českej republiky.

So správou o hospodárení s materiálnymi a finančnými prostriedkami OblV oboznámil delegátov a hostí predsedu OblRK Jozef Lojan, ktorý zároveň referoval o činnosti OblRK. Konštatoval, že pri kontrolách hospodárenia OblV komisia nezistila nijaké nedostatky, tak ako

to napokon vyplynulo aj zo záverov kontroly ÚRK.

Predsedníčku potvrdili

Potom sa uskutočnila voľba predsedníčky OblV, ktorou sa opäť stala V. Melníková, starostka obce Ohradzany. Delegáti vzápätí zvolili 27-členný oblastný výbor, trojčlennú OblRK, dve členky ÚR SZPB a štyroch delegátov XV. zjazdu. Po skončení volieb sa na svojom 1. rokovaní zišiel OblV, ktorý zvolil sedemčlenné P OblV. V prípade voľby tajomníčky OblV členovia OblV znovu dali svoju dôveru G. Rosičovej. Na 1. zasadnutí OblRK zvolili jej členovia za predsedu A. Barnišina.

Tlačová komisia OblK SZPB v Humennom

Ján Ambruš

(19. 5. 1899 – 20. 1. 1993) GENERÁL, LETEC

OSUDY ZNÁMYCH SLOVENSKÝCH OSOBNOSTÍ

Najslávnejší slovenský letec – aj to je výstižná charakteristika vojenského pilota, generála Jána Ambruša. Paradoxom je, že hoci bol v prvej polovici minulého storočia slávny a ako vojenský pilot má na konte niekoľko svetových prvenstiev, na Slovensku sa o ňom dlhé roky mlčalo. Podobne ako o všetkých, čo sa rozhodli odísť do zahraničia, aj keď na to mali nesporné dôvody. Ján Ambruš odišiel do emigrácie dokonca dvakrát. Prvýkrát roku 1939 a druhýkrát roku 1948. Vtedy už zostal ďaleko od svojho milovaného Slovenska natrvalo a v Amerike žil až do smrti. Na sklonku života už nemal síl vrátiť sa do Európy, položiť kvety na hrob mamy v Nadlaku, poprechádzať sa po Tatrách či po Prahe, kde prežil niekoľko šťastných rokov. Až po jeho smrti sa podarilo ľuďom, ktorí sa zaujímali o jeho pohnutý život, doviesť jeho ostatky a postarať sa o dôstojnú poslednú rozlúčku. Za zvukov slovenskej štátnej hymny, so všetkými vojenskými poctami, lebo tak si to zaslužil.

Životná kronika generála Jána Ambruša sa začala písať 19. mája 1899, keď sa narodil slovenským vysťahovalcom na Dolnej zemi. Miesto narodenia mal v rodnom liste Gorna, Mitropolija, Bulharsko. Po smrti otca sa rodina vrátila naspäť do Nadlaku, kde Ján chodil do ľudovej školy. Mešťanku navštevoval v Sinnicalau Mare. Potom sa zapísal na Vojenskú akadémiu Ludovika v Budapešti a roku 1915 na Delostreleckú kadetnú školu v Traiskirchene pri Viedni. Po vzniku Československej republiky absolvoval vojenskú akadémiu v Hraniciach na Morave, spojovací kurz v Kutnej Hore a horolezecký kurz v Smokovci. V hodnosti rotmajstra nastúpil do bratislavských Hurbanových kasární, ale nezostal tam dlho. Koncom leta 1919 ho prevelili k horskému delostreleckému pluku v Ružomberku, kde bol päť rokov. V roku

1924 postúpil, stal sa dôstojníkom samostatného horského delostreleckého oddielu vo Vranove nad Topľou. V rokoch 1925 – 1926 bol členom leteckého pluku a o rok neskôr letcom pozorovateľom. To sa už začala písať jeho „letecká kronika“. V kuloároch sa hovorilo, že dobre urastenému, vzhľadnému mládenčovi otvorila dvere na väč-

stala osudnou aj v súkromí. Zoznámil sa a zakrátko aj zosobášil s dcérou bankového úradníka, modelkou Emou Schillerovou. Tvorili krásny pár – mladý dôstojník a atraktívna žena, ale ich šťastný spoločný život netrval dlho, vzťah nevydržal a po niekoľkých rokoch sa manželia rozviedli. Ján Ambruš sa potom už nikdy neoženil.

v kategórii malých športových lietadiel.

Veľký zlom v Ambrušovom živote nastal po rozbití Československa. V marci 1939 bol zamestnancom Vojenského technického a leteckého ústavu v Prahe Letňanoch, ale hneď po rozbití republiky ho odvelili na Slovensko, kde organizoval vojenské letectvo slovenskej

hacia peruť. Neskôr viedol stíhaciu peruť, ktorej úlohou bolo ochraňovať vzdušný priestor nad Liverpoolom. Omylom zostrelil dva britské bombardéry. Takýto omyl však nebol ojedinelý. Preložili ho, ale vzápätí aj on požiadal o prepustenie z britských kráľovských leteckých síl, lebo sa pripravoval na funkciu člena československej vojenskej misie v Kanade, kde mal organizovať nábor vojenských dobrovoľníkov. V marci 1943 bol vymenovaný za československého vojenského a leteckého ataše pri kanadskej vláde so sídlom v Ottawe.

Po skončení druhej svetovej vojny bol Ján Ambruš veliteľom letectva bratislavskej vojenskej oblasti československej armády a v rokoch 1946 – 1948 súčasne aj poslancom SNR za Demokratickú stranu. Po februári 1948 ho nová vláda prenasledovala, a tak sa rozhodol emigrovať. Dňa 21. marca 1948 sa mu podarilo tajne dostať na letisko v bratislavských Vajnoroch, odkiaľ odletel malým lietadlom do rakúskeho Schwechatu. S rakúskym pasom odcestoval do USA, kde sa už politicky neangažoval, i keď udržiaval kontakty s poprednými predstaviteľmi československého exilu.

Generál Ján Ambruš nemal deti, súrodencov prežil a v ďalekom svete zostal v starobe celkom sám. Posledné roky života prežil v starobinci Bohemian Home na predmestí Chicaga iba so svojimi spomienkami na pestrý a vzrušujúci život. Tam ho našiel aj balíček od bývalej manželky, ktorý mu poslala po priateľke. Žiaľ, bez jediného slova, ktoré by ho bolo zaiste potešilo. Zmiernením krívd, ktoré mu spôsobil komunistický režim, a aspoň akým-takým zadost'učinením bolo povýšenie do hodnosti generálplukovníka rozkazom prezidenta ČSFR Václava Havla z 2. decembra 1991.

Generálplukovník Ján Ambruš zomrel 20. januára 1993.

Jozef LEIKERT

Prvá žena pilotka vrtulníka poručička Miriama Štefaničová v leteckých silách Slovenskej republiky sa školí na Leteckej základni gen. plk. Jána Ambruša v Prešove (máj 2009). Foto: TASR – M. Kapusta

šie vojenské letiská slávna operná speváčka Ema Destiniová, ktorej sa v Prahe pri náhodnom stretnutí zveril so svojím snom. Možno skutočne aj na jej intervenciu Jána Ambruša preložili k prvému leteckému pluku v Prahe. V máji 1929 ukončil s výborným prospechom na Vojenskom leteckom učilišti v Prostějove mechanický kurz pre dôstojníkov letectva a absolvoval aj stíhaciu pilotnú školu. Potom ho už v hodnosti kapitána letectva preložili k pražskému bombardovaciemu leteckému pluku.

Praha sa mladému Ambrušovi

Začiatkom tridsiatych rokov minulého storočia patril Ján Ambruš medzi vrcholových československých akrobatických letcov. Dosiahol mimoriadne úspechy, roku 1934 sa zúčastnil na svetovom pohári leteckej akrobacie vo Francúzsku a spolu so Žáčkom zvíťazil na medzinárodných leteckých pretekoch Challenge okolo Európy a severnej Afriky so štartom i cieľom vo Varšave. V roku 1938 spolu s pilotom Matěnom uskutočnil diaľkový let na trase Praha – Chartúm, ktorý trval 26 hodín a 25 minút. Vytvorili svetový rekord

armády a úspešne bránil Slovensko počas útokov Maďarska v tzv. malej vojne. S politikou slovenského štátu sa nikdy nestotožnil, podal demisiu, ale keď ju vláda odmietla, rozhodol sa emigrovať. V októbri 1939 odišiel do Francúzska, kde cvičil československých letcov. Po páde Paríža dostali všetci slovenskí a českí vojaci rozkaz stiahnuť sa do Bordeaux, odkiaľ sa Ján Ambruš spolu s ostatnými presunul do Anglicka. V roku 1940 ho prijali do britských kráľovských leteckých síl na leteckej základni v Duxforde, kde sa sformovala československá stí-

Útrapy vojny v spomienkach deväťdesiatnika

Začiatkom nového roka oslávili jubilejné 90. narodeniny aktívny člen 1. ZO Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Rimavskej Sobotě PAVEL MONCOL. Pri vzájomných stretnutiach si neraz zaspomínal aj na nezabudnuteľné útrapy 2. svetovej vojny.

V roku 1943 ho odvedli na vojenskú službu do Prešova a zaradili ho k leteckým „načúvačom“. Po absolvovaní výcviku bol prevelený do Bratislavy-Rače k jednotke, ktorá sa stala súčasťou protivzdušnej obrany mesta. Keď v auguste 1944 Nemci začali obsadzovať Bratislavu, dôstojníci vydali svojim vojakom rozkaz, aby mesto opustili. Aj jednotka P. Moncol'a nastúpila do vlaku sme-

rujúceho do Trnavy, ale od Cífera išli peši až do Baťovian, kde po prvýkrát počul o SNP. Pridal sa k povstalcovi a po sformovaní jednotiek bol prevelený do Brezna, kde slúžil pri guľometnej protiletadlovej obrane mesta a súčasne cvičil nováčikov v kasárňach.

Jeho čatu nasadili 23. októbra 1944 k obrane Harmaneckej doliny, ale tlak nemeckého vojska bol taký silný, že museli ustupovať smerom k Banskej Bystrici. Pri pokuse o prebrodenie Hrona ho pri obci Majer zajali. Keď zajatcov eskortovali smerom na Martin, Pavlovi sa podarilo ujsť pri obci Benice. Pani Ondrušová so synom Štefanom mu pomohli dostať sa domov do Klenovca-Ráztočného, kde už v tom čase

Pavel Moncol

Foto: archív pm

fungoval RNV. Tu sa P. Moncol zapojil do odbojovej činnosti a bol zaradený do jednotky, ktorá stráži vstup do klenovských dolín. Vďaka Antekovej zrade

Nemci na Štedrý večer vtrhli aj na Ráztočné, chlapcov odvliekli do Klenovca a obydlia vypálili.

Pavel Moncol vraví, že mal šťastie, keď ho zaradili do skupiny na nútené práce, a nie do tej, ktorú odvliekli do koncentračného tábora. V pracovnom nasadení prešiel aj s ostatnými zajatcami peši z Klenovca až do Hollabrunnu v Rakúsku. Po celej trase museli tvrdo robiť: kopať zákopy, guľometné hniezda, zátarasy, čistiť cesty od snehu, odpratávali trosky... Zväčša o hladu, bez riadneho oblečenia, hygieny a lekárskej starostlivosti. Dalo sa len prežiť, alebo padnúť. Pri meste Horn ich Nemci v posledných dňoch vojny nechali napospas osudu a ušli. Cesta naspäť bola

plná nebezpečenstva, hladu, ďalšieho utrpenia a ponižovania, ale Pavel prežil a vrátil sa domov.

Nikdy nezabudol na útrapy vojny a aj preto bol aktívnym členom SZPB. Vykonával funkciu predsedu 1. ZO SZPB v Rimavskej Sobotě a pracoval ako člen revíznej komisie a člen pléna vtedajšieho OV SZPB. Za jeho celoživotný boj proti fašizmu a obetavosť pri výkone funkcií mu v mene všetkých členov a funkcionárov SZPB ďakujem a hlboko sa pred ním skláňam.

Prajeme nášmu Paľkovi do ďalších rokov najmä veľa zdravia a pokojnú starobu v kruhu najbližších, priateľov a členov našej ZO SZPB.

JUDr. Štefan BALÁŽ
predseda ZO SZPB č. 1, R. Sobotě

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

• **Bratislava 3:** Ján Železník 84 rokov.
 • **Bratislava 9:** Žofia Grošeková 96 a Anna Dobrovodská 85 rokov.
 • **Bratislava 12:** Štefan Kozáček 92 a Katarína Kunošíková 87 rokov.
 • **Bratislava 16:** Ľudovít Šramko 93 a Ján Hornák 90 rokov.
 • **Bratislava 18:** Mario Vittorio Derduľ 89, Viera Komzalová 87 a Katarína Frišová 60 rokov.
 • **Bratislava 23:** Alexander Rehák 94, Anna Tulenková 87 a Eva Benčíčová 70 rokov.
 • **Bratislava 24:** Pavel Úkrop 88, JUDr. Štefan Kusý 86 a Františka Slaninková 70 rokov.
 • **Bratislava 26:** Edita Tauberová 88, Oľga Žuffová 87, Želislava Mítevová 84 a Karol Šufliarsky 83 rokov.
 • **Badín:** Marta Moravčíková 65 rokov.
 • **Banská Bystrica – Fončorda:** Ivan Tomašovič 89, Mária Hladlovská 70 a Ľubomír Ďurky 40 rokov.
 • **Banská Bystrica – Stred:** Anna Horská 80 a Viera Donovalová 65 rokov.
 • **Banská Bystrica – Obr. mieru:** Ivan Hronec 65 rokov.
 • **Banská Bystrica – Uhlisko:** Július Králik 91, Anna Ivašková 87, Vojtech Hanus 85 a Blažena Sejková 81 rokov.
 • **Belá – Dulice:** Anna Rusnáková 88 a Marta Kucháriková 85 rokov.
 • **Bracovce:** Pavol Janoš 88, Mária Hricová 84 a Mária Michalková 83 rokov.
 • **Brezno 1:** Viktória Škodová 83 a Darina Rybárová 65 rokov.
 • **Dunajská Streda:** Irena Kršáková 84 a Terézia Fojtíková 81 rokov.
 • **Giraltovce:** Zuzana Haleková 89 a Mária Kisková 82 rokov.
 • **Harmanec:** Jana Grajzerová 55 rokov.
 • **Hronec:** Antónia Gamepová, Ladislav Nemky 87, Júlia Englerová a Gizela Ridzoňová 80, Alojz

Bendík 75, Ing. Ladislav Petko 70, Katarína Filová, Vladimír Ridzoň, Igor Nemky a Peter Sluštík 60, Ing. Eva Krahulcová a Ivan Nemky 55, Jaroslava Gromusová 40 rokov.
 • **Hnúšť'a:** Helena Petroková 96, Viera Polčániová 91, Júlia Petroková 90, Jolana Jungová 88, Ing. Gustáv Knapp 83, Júlia Selčanská 81 a Ing. Emil Koiš 70 rokov.
 • **Humenné 3:** Zuzana Latoová 91 a Anna Rybová 83 rokov.
 • **Chtelnica:** Ján Kvetán 94 a Jozef Prvý 60 rokov.
 • **Choňkovce:** Mária Mondoková 84 rokov.
 • **Jarabina:** Anna Kovalčíková 85 a Ján Derevaník 50 rokov.
 • **Klenovec:** Pavel Láska 94, Zuzana Chudicová 85 a Pavel Jakabšic 82 rokov.
 • **Košice 1:** Ladislav Nemčok 88 a Alžbeta Horváthová 86 rokov.
 • **Košice 2:** Debra Grosmanová 87 rokov.
 • **Košice 4:** Zoltán Gáfrík 93, František Bednár 91, Ružena Urbanová 87, Zlat'a Korimová 80 a Ján Korkod'ák 75 rokov.
 • **Košice 7:** Zlatica Hrudalová 86 rokov.
 • **Košice 8:** Miloslav Martinek 87, Irma Bebelínyová 85 a Mária Bérešová 80 rokov.
 • **Košice – Juh:** Ján Lipták 90 a Martin Gajdoš 84 rokov.
 • **Košice 16:** Ján Vinc 87, Michal Jančíšin 81 a Štefan Bača 70 rokov.
 • **Košice 19:** Pavol Šuhada 92 rokov.
 • **Košice 20:** Jozef Klimčík 89 rokov.
 • **Kšinná:** Zuzana Botková 90 a Zuzana Adameová 85 rokov.
 • **Kurimka:** Ján Kvaska 84 rokov.
 • **Lučenec 2:** Vilma Eibnerová 85 rokov.
 • **Lučenec 4:** Oľga Pisárová 84 rokov.
 • **Levoča:** Ján Babej 86 a Alexej Sopko 81 rokov.

• **Liptovský Mikuláš: Jolana Dorniaková 101,** Tatiana Rajniaková 97, Anton Klepáč 91, Paula Krmenská 90, Anna Fiačanová 88, Elena Nemčoková 87, Ing. Pavel Chrapčiak 86, Milota Kokavcová a Zuzánek Kulina 85, Elena Paprčková 83 a Božena Staroňová 82 rokov.
 • **Lubietová:** Bruno Filadelfi 81 rokov.
 • **Medzibrod:** Júlia Prašovská 86 rokov.
 • **Myjava:** Mária Sovišová 87 rokov.
 • **Modra:** Karol Kišon 90 rokov.
 • **Miezgovce:** Ján Fraňo 65 rokov.
 • **Malá Domaša:** Anna Petrišová 90 rokov.
 • **Michalovce 1:** Anna Halasová 89 a JUDr. Valent Holda 86 rokov.
 • **Michalovce 2:** Alžbeta Rofarová 85, Anna Mihaliková 84, Anton Kováč 75 a Rastislav Bašista 60 rokov.
 • **Medzilaborce:** Mária Cepková 85 a Irena Macková 75 rokov.
 • **Michalany:** Milan Zuzkač 65 a Ján Chálka 55 rokov.
 • **Nižná Oľšava:** Michal Kavalec 81 rokov.
 • **Novosad:** Helena Micháľková 70, Renáta Fedorová a František Toman 65 rokov.
 • **Nižný Žipov:** Juraj Veľk 85 rokov.
 • **Očová:** Zuzana Valušková 82 rokov.
 • **Oľka:** Mária Stezárová 85 rokov.
 • **Palota:** Ivan Čekan 65 rokov.
 • **Púchov:** Irena Jurisová 88 rokov.
 • **Pezinok:** Pavol Demovič 89 a Marta Bončová 60 rokov.
 • **Palín:** Andrej Gujda 95 rokov.
 • **Prievidza pri HBP:** Ján Dolinský 92 a Emília Dekanyová 65 rokov.
 • **Petrovce n/Laborcom:** Štefan Maskal' 89, Helena Jaščurová 85 a Terézia Krajňaková 82 rokov.
 • **Porúbka:** Ján Ilonič 87 rokov.
 • **Parchovany:** Anna Patkaňová 85 rokov.

• **Ružomberok:** Alexander Štefko 92, Karel Ouředník 86, JUDr. Hugo Adamec 85 a Mgr. František Blaho 83 rokov.
 • **Rimavská Sobota 1:** Sabína Vargová a Ján Slávik 89, Elena Kertyová 80, Vladimír Bureš 70 a Anežka Kišová 60 rokov.
 • **Rimavské Brezovo:** Jozef Vrabel' 70 rokov.
 • **Radvaň n/Laborcom:** Anna Ficová 91 a Mária Valalíková 83 rokov.
 • **Repejov:** Helena Zeleňaková 88 rokov.
 • **Sukov:** Júlia Šantová 83 rokov.
 • **Stará Turá:** Mária Kýšová 88 a Anna Skalská 83 rokov.
 • **Sučany:** Anna Frolová a Veronika Babčová 84, Mgr. Ľubica Vaváková 70 rokov.
 • **Sliach:** Ján Nádorník 90 a Zlatica Egryová 87 rokov.
 • **Stará Kremnička:** Alfonz Hrmo 81, Rozália Luptáková 70 a Mária Holinová 65 rokov.
 • **Slovenské Nové Mesto:** Anna Rusinkovičová 90, Anna Maďarová 85 a Zoltán Nagy 70 rokov.
 • **Senica:** Jozefa Nemečková 98, Kristína Mušková 86, Ladislav Košinár 83, Mária Slivková 81, Justína Strožová 75, Zdeno Bardiovský a Ľubomír Kuska 70 rokov.
 • **Snina – mesto:** Pavol Greguš 88 a Helena Kolinčáková 82 rokov.
 • **Stropkov:** Štefan Nemeč 90 a Pavol Čubirka 60 rokov.
 • **Svidník:** Mária Dercová 87 a Peter Grešlik 80 rokov.
 • **Streda n/Bodrogom:** Juraj Simčák 90 rokov.
 • **Sečovce:** Marianna Slivová 40 rokov.
 • **Sobrance:** Pavol Kačúr 90 a Ján Semivan 89 rokov.
 • **Strážske:** Ján Sivčo 86, Imrich Meňovčík 80 a Anna Vojtková 60 rokov.
 • **Trhovište:** Mária Mrázová 84 rokov.
 • **Tušice:** Ján Nízky 91 a Ing. Milan Záhorský 55 rokov.
 • **Tlmače:** Alžbeta Pidová 80 a Anna Čechová 65 rokov.

• **Topoľčany 1:** Irena Hupková 82 rokov.
 • **Trenčín 1:** Ing. Michal Janák a MUDr. Viliam Točík 97, Amália Bučková 84, Klára Kopecká 83, Libuša Čatárová 81, Mária Nováčková a Anežka Samáková 80 rokov.
 • **Trenčín 2:** Ján Batka 96 a Júlia Polášková 84 rokov.
 • **Trenčianske Teplice:** Vladimír Fiala 81 a Eva Huláková 65 rokov.
 • **Turany:** Pavlína Brxová 90 rokov.
 • **Trebišov:** Anna Štefanová 80 rokov.
 • **Utekáč:** Jolana Furáková 65 a Marta Šerá 60 rokov.
 • **Klub Úbrež:** Ján Šabák 89 rokov.
 • **Veľké Revištie:** Mária Krasnovská 87 rokov.
 • **Valaská:** Pavol Pohorelec 65 a Veronika Kučerová 60 rokov.
 • **Vígľaš:** Mária Halajová a Anna Hucúľová 90, Ján Daniš 70 rokov.
 • **Vlachy:** Ondrej Klocok 97 rokov.
 • **Vyšný Orlík:** Milan Kravčuk 65 rokov.
 • **Vranov n/Topľou 1:** Štefan Hominda 65 rokov.
 • **Vranov n/Topľou 3:** Štefan Matata 80 rokov.
 • **Veľaty:** Agnesa Mantičová 60 rokov.
 • **Zemplínske Hradište:** Júlia Patakyová 80 a Tichomír Kačo 55 rokov.
 • **Zvolenská Slatina:** Mária Václavíková 93, Mária Parobeková 90, Ondrej Brachna 87 a Veronika Škultétyová 84 rokov.
 • **Zvolen – Centrum 1:** Július Koželuha 89, Mária Hybská 88 a Anna Košíková 83 rokov.
 • **Zvolen – Centrum 4:** Margita Janeková 81 rokov.
 • **Zvolen – Zlatý Potok:** JUDr. Ivan Bartl 85, Gizela Kopřivová 82 a Ing. Mária Raslavská 65 rokov.
 • **Žiar n/Hronom:** Mária Giláňová a František Ťakuš 89, Anna Harachová 84, Helena Cabániková 83, Mariana Zambojová 82 a Vladimír Mózér 70 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme!

Navždy sme sa rozlúčili

■ **Bratislava 3** s 84-ročným Jánom Kováčom.
 ■ **Ďapalovce** s 86-ročnou Máriou Karasovou.
 ■ **Hanušovce** s 96-ročnou Annou Tomášovou.
 ■ **Hronec** s 89-ročnou Emíliou Nepšinskou, 87-ročnou Margitou Kvietkovou a 81-ročnou Ľudmilou Vicianovou.
 ■ **Hnúšť'a** s 96-ročnou Máriou Kaderovou a 64-ročnou Annou Kostkovou.
 ■ **Košice pri IS** s 91-ročným Pavlom Šuhadom.
 ■ **Lučenec 4** s 87-ročným Eduardom Kohútikom.
 ■ **Matiaška** s 97-ročnou Annou Husivargovou.
 ■ **Očová** s 90-ročnou Máriou Stankovičovou.
 ■ **Púchov** s 80-ročným Milanom Tučekom.
 ■ **Radvaň n/Laborcom** so 66-ročnou Máriou Zborovou.

■ **Stará Turá** s 90-ročnou Boženou Bunčiakovou.
 ■ **Sučany** s 89-ročnou Boženou Machajdíkovej a 78-ročným Ivanom Bellom.
 ■ **Trenčín 1** s 99-ročným Ing. Jánom Strculom, 83-ročným Vladimírom Valíčkem a 82-ročnou Máriou Šípkovou.
 ■ **Trenčianske Teplice** so 62-ročnou Dankou Pšenčíkovou.
 ■ **Turany** s 84-ročnou Elenou Pohánkovou.
 ■ **Valaská** s 92-ročným Martinom Benčíkom.
 ■ **Vranov n/Topľou 2** s 95-ročným Jurajom Štofejom.
 ■ **Zvolen – Centrum 2** s 87-ročnou Margitou Spodniakovou.
 ■ **Zvolen – Centrum 4** s 86-ročným Pavlom Špirkom a 82-ročnou Máriou Garecovou.

Čeť ich nehynúcej pamiatke!

Vždy usmievaná

Pani „BOŽKA“, ako jubilantku BOŽENU ŠVECOVÚ, rod. Ivaničovic, známi oslovujú, pozná takmer každý člen nie len

ZO SZPB – I v Rimavskej Sobote, ale takmer všetci, ktorí sa akcií SZPB v Rimavskej Sobote zúčastňujú. Je vždy tam, kde treba pomôcť, či už pri príprave miestností na rokovania, príprave občerstvenia, varení gulášov, upratovaní. Všetku svoju prácu vykonáva precízne, trpezlivo a vždy s upokojujúcim úsmevom. Narodila sa 30. 11. 1926 vo Váľkove, okres Poltár, v rodine roľníkov Jána Ivaniča a Paulíny, rodenej Gregorcovej, ako jediné dieťa. S manželom Jánom Švecom mala spolu štyri deti. Výplňou jej voľného času sa od roku 1980, kedy sa stala členkou SZPB v Rimavskej Sobote,

stala práca v tejto organizácii. Pokiaľ jej to zdravie a čas dovolí zúčastňuje sa takmer všetkých akcií vrámci nie len ZO, ale celého oblastného výboru SZPB v Rim. Sobote. Podieľa sa na príprave zasadnutí predsedníctiev a plén ObV SZPB, ale aj zájazdov na pamätné akcie organizované v rámci SZPB. Je takmer nemožné ju vidieť bez úsmevu na tvári, ktorý odzbrojí každú zachmúrenú tvár. Ku krásnemu jubileu zblahoževalo celé predsedníctvo ObV SZPB v Rimavskej Sobote, ktoré sa konalo v predvečer 67. výročia oslobodenia mesta Rimavská Sobota, a ku gratulácii sa pripájajú aj všetci, ktorí ju poznajú aj prostredníctvom nášho Bojovníka. Boženka, pekné zdravie k jubileu a v novom roku 2012, aby nás stále sprevádzalo teplo Vášho úsmevu a čistého pohľadu.

J. PUPALA

Československá obec legionárska nezabúda na históriu slovenských vojnových veteránov (2.)

Činnosť legionárskej organizácie pod staronovým názvom Československá obec legionárska sa obnovila po demokratických zmenách dňa 8. októbra 1991 na základe zákona č. 83/1990 Zb. Na riadnom zjazde ČSOL v objekte ministra obrany na Valech v roku 1992 bol zvolený za predsedu bez akýchkoľvek problémov generál Tomáš Sedláček.

So svojimi spolupracovníkmi predseda Tomáš Sedláček bojoval o majetok, ktorý legionárska obec už mala, ale po februári 1948 bol zoštatnený. Podarilo sa im získať hotel Legie na Sokolskej ulici, takže mohli v kanceláriách nerušene pracovať. Húževnato bojovali s vedením armády o miestnosť pre telovýchovnú jednotu Sokol. Po zdĺhavom rokovaní sa podarilo získať od armády pre Sokol telocvičňu v Toušeni.

Výchova v Sokole sa zúročila v légiách v 1. svetovej vojne, v domácom i zahraničnom odboji v 2. svetovej vojne, tiež v komunistických krimináloch.

Aj po rozpade Československa zostalo v názve legionárskej obce slovo československá. Odráža sa v ňom totiž pôvodný charakter nášho zahraničného vojska. Česi a Slováci spoločne vykročili do boja za slobodu, spoločne za ňu umierali a ju aj vydobyli. Po mnohých obetiach a ťažkostiach dosiahli aj svoj štát – demokratické Československo.

ČSOL dnes

Legionári za 1. svetovej vojny už odišli. Sú nahradení veteránmi Českej republiky, vojakmi čs.

zahraničných armád z 2. svetovej vojny, vojakmi Armády Českej republiky – účastníkmi v misiách OSN a NATO. Okrem pozostalých sú organizovaní v ČSOL sympatizanti a sponzori, ktorí rešpektujú legionárske tradície, hodnoty slobody, demokracie a vlastenectva. ČSOL je občianskym združením, nestraničným a nepolitickým.

V centrále tejto organizácie pracujú predovšetkým armádni dôstojníci. Aj keď majú pracovníci ústredia bohatý historický materiál o bojoch legionárov na rozličných územiach, odhaľujú ďalšie dejinné udalosti. Objavujú hroby padlých bojovníkov, starajú sa o ich pomníčky a niektoré poškodené nechávajú opraviť. Majú výhody v tom, že sú podporovaní ministerstvom obrany a dotovaní sponzormi. V jednej miestnosti ústredia zostavili atrapy vlaku s vozňami, ktorými sa legionári presunovali po sibírskej magistrále do Vladivostoka. Majú mnoho prostriedkov, obrazov, fotografií, ktorými pri besedách a návštevách spetrujú prítomným výklad o bojoch voj. legionárov. ČSOL spolu so Zväzom bojovníkov za slobodu a Ministerstvom obrany sa zúčastňujú významných slávností a konferencií.

Príjazd T. G. Masaryka do Prahy s doprovodom čs. légii, Sokolov a domáceho vojska v roku 1918.

Foto: archiv

Minuloročný snem

Manifestačný snem ČSOL 4. júna 2011 v mieste legionárom najbližší, v národnom pamätníku v Prahe na Vítkove, je zárukou toho, že táto organizácia bude dôsledne a vierohodne objasňovať slávnú históriu Čechov a Slovákov. Tento 5. snem nadväzuje na prvé tri snemy za prvej republiky a na posledný v roku 1947. Aj tentokrát išlo o to, verejne pri hrobe neznámeho vojaka deklarovať jed-

notu a silu obce legionárskej a súčasne sa prihlásiť k ideálom čs. štátu, k ideám, za ktoré bojovali čs. legionári na frontoch 1. svetovej vojny, ale aj tí, ktorí sa postavili so zbraňou v ruke proti fašistickému Nemecku v dobe 2. svetovej vojny.

Drvivým počtom hlasov sa vyslovili pre novú štruktúrnu riadiacu činnosť orgánov, v úpravách stanov a v novom programovom prehlásení. Minister obrany v prejave vyhlásil: „Československá

obec legionárska je dôležitým svorníkom medzi minulosťou, prítomnosťou a budúcnosťou.“ Predsedom ČSOL bol zvolený Pavel Budinský, 1. miestopredsedom Jindřich Šita a medzi ďalšími miestopredsedami spomeňme ešte Emila Cigánika.

Zárukou, že ČSOL bola a bude aktívnou organizáciou, sú aj mnohé jednoty, ktoré sú väčšinou v okresných mestách.

Eugen KROPILÁK

Komárňanské pevnosti a osobnosti

S nesmiernym obdivom k fortifikačnému majstrovstvu vojenských inžinierov niekdajšej rakúsko-uhorskej monarchie vchádzam do obrovského komárňanského obranného systému, ktorý je jedným z najväčších, ak nie vôbec najväčším v Európe. Budovali ho niekoľko storočí a mohlo sa doň zmestiť vyše dvestotisíc vojakov aj so svojou dobovou technikou a vojenskými zásobami.

Vznik pevnosti predurčilo strategicky dôležité miesto – sútok Dunaja a Váhu. Pravdepodobne ho prví docenili Rimania, ktorí na pravom brehu Dunaja vybudova-

li vojenský tábor a mesto Brigetio, a naproti na severnom brehu rieky jeho opevnené predmestie Celebantiu. Pred Rimani tu žili Kelti a v ranom stredoveku v dobe

sťahovania národov sa v priestore Komárna dlhší čas zdržiavali Avari. Oblasť Komárna bola okrajovou časťou Nitrianskeho kniežatstva, kam sa v priebehu 10. storočia začali usádzať maďarské kmene. Po komároch, ktoré tu sužovali ľud aj zvieratá, zostal pôvodný slovanský názov a mesto sa stalo v čase utvárania uhorského štátu strediskom Komárňanského komitátu. V prvých listinách sa hrad a osada spomína pod názvom Camarum (1075).

Od flotily k pevnosti

Prvé významné výsady, ktoré v tom čase prislúchali iba mestám, jej udelil kráľ Belo IV. listinou z 1. apríla 1265.

Matej Korvín dal na komárňanskom hrade vybudovať renesančný palác. Vybudoval tiež kráľovskú flo-

tilu, ktorej hlavnou základňou sa v čase protitureckých bojov stalo práve Komárno. Počas tureckej expanzie v 16. storočí sa Komárno dostáva na pomedzie habsburskej a osmanskej ríše. Tunajší stredoveký hrad za panovania Ferdinanda I. prebudovali na dobre brániteľnú pevnosť. Takto vznikla tzv. Stará pevnosť, ktorú v 17. storočí rozšírili o Novú pevnosť. Tieto pevnosti úspešne odolávali útokom tureckej armády. V 18. storočí sa Komárno stáva jedným z veľkých miest Uhorska s prekvitajúcim obchodom a remeslami. Barokové mesto, vybudované do polovice 18. storočia, je v rokoch 1763 a 1783 zruinované ničivými zemetraseniami.

Počas napoleonských vojen sa začína výstavba rozľahlého komárňanského pevnostného systému. Jeho budovanie prerušili udalosti revolučných rokov 1848/49, v ktorých Komárno zohralo významnú úlohu ako posledná bašta maďarskej buržoáznej revolúcie.

Pod pevnosťou je doslova labyrint podzemných chodieb, pevnosť ukrýva veľa tajomstiev. Tunely sa vraj ťahali až do mesta a popod Dunaj k pevnostiam na dnešnom území Maďarska. To však sú už zrejme len legendy. Po odchode

Sovietov Komárno odkúpilo od armády národnú kultúrnu pamiatku za 40 miliónov korún. Má rozlohu štrnásť hektárov a v súvislosti s jeho obnovou vznikol spoločný slovensko-maďarský projekt, ktorého snahou je zapísať pevnostný systém nachádzajúci sa na území dvoch štátov do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Podľa komárňanskej radnice by obnova znovuzrodenia komárňanského obranného systému stála dve a pol miliardy starých slovenských korún.

Významní ľudia

Významnou postavou dejín mesta je aj generál českého pôvodu Juraj Klapka, ktorý hrdinsky bránil mesto proti presile cisárskych a cárskeho vojsk.

Z významných rodákov mesta treba spomenúť romantického spisovateľa Móra Jókaiho a svetoznámeho hudobného skladateľa Franza Lehára. V Komárne prežil svoje detstvo a mladosť významný lekár – bádateľ Hans Selye, zakladateľ teórie o strese, a dnes jeho meno nesie miestna maďarská univerzita. Tu sa narodil aj kráľ Ladislav V., na počesť ktorého mesto postavilo sochu v roku 2000.

Milan STEHLÍK

Pohľad na ulice Komárna v súčasnosti.

Foto: L. Vallach

Rozprávkový svet

Na trase z Moskvy cez Tulu do Jasnej Pol'any sme sa zastavili v malom mestečku Aleksin, známeho už v 13. storočí, v ktorom vytvorili ruskí majstri – rezbári v lesíku nad riekou Oka pozoruhodné

diela. Z kmeňov stromov vytvárali postavičky z ruských národných rozprávok, ktoré sme ako deti s obľubou čítali. Pri pohľade na desiatky sôch sme opäť prežívali zápas dobra a zla, chudoby a bohat-

stva, lásky a zákernosti, hrdinských činov a zbabelosti. Každá postavička nám pripomínala, aby sme ani v dnešných časoch nezabúdali, že sa máme postaviť na stranu lásky a spravodlivosti a nebaľi

sa zastať každého, komu sa krivdí, lebo za pravdu treba bojovať. Pozoruhodná zbierka pod šírým nebom, ktorú obdivujú domáci i zahraniční turisti už celé desaťročia, udivuje, pretože postavičky nič nestratili zo svojej sily, krásy a presvedčivosti. Známý domček baby Jagy na stračej nôžke, bohatieri okolo Il'ju Muromca či dedko s babkou ťahajúci repu sú len skromnou časťou celej expozície. Premietame si svoje životné postoje a rozmyšľame, či sme postupovali vždy ľudsky a odvážne, alebo sme problémy nechali na pleciach iných.

Aj dnes je potrebné zamyslieť sa nad súbojom dobra a zla, odvahy a zrady, slov a činov, prípadne neľútostného obohacovania sa na úkor nás všetkých. Rozprávky síce deťom naznačujú, kde je pravda, ale v dospelom veku potrebujú pochopiť, ako pravdu chrániť a brániť. Treba sa nám stále zamýšľať, ako vytvoriť takú spoločnosť pod Tatrami, kde bude dostatok pre všetkých bez rozdielu veku, pohlavia či farby pleti.

Ing. Gustáv STOPKA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Dedko s babkou ťahajú repu.

Foto: gs

HISTORICKÝ KALENDÁR

14. januára

1943 – V Casablanke sa tajne zišli britský premiér Winston Churchill a prezident USA Franklin D. Roosevelt.

17. januára

1945 – Vojská 1. bieloruského frontu oslobodili za účasti poľských jednotiek poľskú Varšavu.

18. januára

1943 – Sovietskej armáde sa podarilo po 16-mesačnom obliehaní Leningradu nemeckou armádou prelomiť blokádu mesta.

19. januára

1945 – Vojská 4. ukrajinského frontu oslobodili Košice.

1942 – Druhá svetová vojna: Japonské vojská spoločne s thajskými jednotkami vstúpili do Barmy.

20. januára

1939 – Bola vymenovaná 3. slovenská autonómna vláda na čele s Jozefom Tisom.

1942 – Na konferencii vo Wansee nacisti prijali rozhodnutie o konečnom riešení židovskej otázky.

21. januára

1945 – Nacistické jed-

notky (Edelweiss a Heimatschutz) a príslušníci Pohotovostných oddielov HG vypálili obce Kľak (zahynulo 84 civilistov) a Ostrý Grúň (zahynulo 64 civilistov).

22. januára

1944 – Uskutočnila sa prvá premiéra v Slovenskom komornom divadle (SKD) v Martine. V režii Andreja Bagara divadlo uviedlo Verhaerenovho Filipa II. Túto hru zahráli herci berlínskeho Deutsches Theater v Bratislave v roku 1933, keď utiekali pred Adolfom Hitlerom.

1944 – Americké vojská sa vylodili pri Anziu a Nettune v Taliansku.

25. januára

1919 – Na parížskej mierovej konferencii ustanovili Spoločnosť národov z iniciatívy amerického prezidenta Woodrowa Wilsona.

26. januára

1942 – V Severnom Írsku sa vylodil prvý kontingent amerických expedičných vojsk vyčlenených na boje v Európe, na čo írsky premiér Éamon de Valera podal protest. Zdroj: TASR

Najväčší drevený obraz v Európe

Slovenskí umeleckí rezbári dokončili jeden z najväčších drevených obrazov v Európe. Pracovali na ňom takmer tri roky a jeho motívom sú obyvatelia severného Spiša v obci Hniezdne, okres Stará Ľubovňa. Tá bola v minulosti najmenším kráľovským mestom Uhorska. Drevený obraz vykresľuje tradičný spôsob života

obyvateľov spomínanej obce, ktorí sa od 12. storočia venovali najmä obrábaniu pôdy a pestovaniu poľnohospodárskych plodín. „Drevo, do ktorého sme vryli náš príbeh, je z 80-ročnej lipy spod Tatier. Rám obrazu zas pochádza zo 100-ročného smreku a má dĺžku 615 centimetrov a šírku 215 centimetrov. Na obraze pracovalo sedem rezbá-

rov a dielo váži viac ako jednu tonu,“ povedal pre TASR hlavný rezbár Matúš Gurega. Toto drevené dielo bude umiestnené v centrálnej časti nového parku, ktorý v Hniezdnom vyrástol na podporu cestovného ruchu v lokalite severného Spiša. Zámerom parku je ukázať tradičné remeslá, ako aj zvyky obyvateľov regiónu.

red

pomoc: VŠMAR, NAJA.	nemecká rieka	náhlí	klúčová služba	stredová rovnobežka Zeme	príslovka (pridať)	žiaden	holand. rieka	●	rímska 5	4. časť tajničky	zametá, po česky	dôkaz neviný	účinný odpočinok
vrele (o pozdravení)								vhod (expr.)					
3. časť tajničky								náuka	teľa, po česky				
argón			voj. tech. kontrola				nanútil						
žľaby na spúšťanie dreva (v horách)			ECV Zl. Moraviec				nemecké mesto						
●	naja (v Indii)	grécke písmeno mimo (príslov.)			viedlo, po česky		ž. meno			R		rímska 9	druhá dvojhláska
boxérsky výraz			murárske náčinie						rímska 6			časť tela (v sede)	Emanuel, doma
oker, po česky			časť dňa		matka zakl. Ríma			ušľachtilé železo (plurál) nasával					
2. časť tajničky							zakl. číslova rímskych 2000					rieka v Omsku	ostrovan
české m. meno						ž. meno (zried.)							
franc. horčica						nehovor						prúd dažďovej vody	

Správne vylúštenie tajničky z č. 26 znie: **Čaro Vianoc nech očari naše duše.** Knihu od darykyne Olgy Grniakovej z knižkupectva v Krupine posielame **Anne Kováčovej do Žiliny.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

ZRNKÁ HUMORU

– Otecko sa pýta pani učiteľky prečo jeho syn dostal pätku zo zempisu?

– Lebo hľadal Rimavskú Sobotu v kalendári.

Príde chlapík k doktorovi. „Prosím Vás naočkujte mi kvapavku!“

„Prečo? Každý sa jej chce len zbaviť a vy si ju chcete dať naočkovat?“

„No to je tak. Odo mňa ju dostane moja žena, od ženy ju dostane sused, od suseda to dostane jeho

žena a od jeho ženy to dostane mäsiar. A ten mäsiar je taká strašná sviňa, že mu to doprajem.“

Žena hovorí mužovi: „Odbehnem si na päť minút k susedke. Nezabudni každú polhodinu pomiešať polievku!“

Poznámka v denníku miliardára: Nabudúce, keď manželka povie: „treba kúpiť čtnu“, znamená to jedlo!

Zdroj: Internet

Čokoládové mafiny

Potrebuje: 2 hrnčeky polohrubej múky, 100 g čokolády, ¼ hrnčeka cukru, ½ balíčka prášku do pečiva, 1 kávovú lyžičku sódy bikarbóny, 1 vajce, ¾ hrnčeka mlieka, ½ hrnčeka oleja, 2 polievkové lyžice kakaa.

Ako na to: Múku, cukor, prášok do pečiva, sódu bikarbónu a kakao zmiešame vo väčšej mise, pridáme posekanú čokoládu. Papirové košíčky plníme do troch štvrtín, lebo cesto počas pečenia narastie. Pečieme v rúre vyhriatej na 180 stupňov cca 15–20 min. (cesto je hotové, keď sa už nelepí na špáradlo). Namiesto čokolády môžeme pridať aj sušené, kandizované alebo čerstvé ovocie, sekané orechy alebo mandle.

Zdroj: Internet